

ELOFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 28 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

Egykötés petit sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 367.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1911.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF

Kedd, július 11.

Mal számunk főbb közleményei:

- A nagyváradi házvásárlók.
- Apponyi gróf nem lesz egyetemi tanár.
- A soborsini para-ünnepély.
- Soknevű szélhámos.
- Az ékszeresalo hamis részvényel.
- Kecskemét pusztulása.
- György János dr. zsákhordó Aradon.
- Megnyílt a föld

Az első száz korona...

Arad, július 10.

Pár nap előtt halt meg egy jeles festő: Hegedűs László. A többiek között az ő műve a rajz, amely a százkoronásokon látható. Talán ő, a pályakoszoruzott bankótervező, ha élne, meg tudná mondani, hogy mi az oka: olyan egyformák ezek a bankjegyek s mégis olyan sokfélék.

Például az a száz koronás, amelyet ma hoztak, egy levéllel az *Aradi Közlöny* szerkesztőségébe, szebb, frissebb, kedvesebb színű a többiekénél. A Csernovits Péter-utcából jött ide, hogy minél hamarabb eljusson a repedt házak, az omlott kémények, összetört falak utcáiba: Kecskemétre. A Csernovits Péter-utca egyik tisztos lakója, *Hirschl Zsigmond* küldte el, mielőtt az első kérés szó elhangzott, az első gyűjtő-akció megindult volna, a földrengés által sújtottak segítségére. Mert nem kellett ahhoz a tengereket kinyújtani, nyomort mutogatni, hogy az embertárs szíve megérezze: hol van szükség az emberek

könyörületességére. S az öreg ur, aki egy tapasztalt élet alkonyának azzal ad tartalmat, hogy keresi az alkalmat, hol, miben lehet a maga áldozatkészsége a legjobban érkező, a leghasznosabb és a legigazságosabb, a kecskeméti katasztrófa első hírére fölismerete a magyar testvérek kötelességét az Alföld tönkresujtott városának nyomorultjaival szemben.

Sennek a száz koronának bizonyára lesz párja, testvére még sok, abban az összegben, a melyet a nehezen gördülő hivatalos gyűjtés egymás mellé fog hozni. Lesz talán, nincs benne kétség, néhány ezeres. Bizonyára megnyílik az államkasszájának kormány kulcsára forduló ajtaja is. De akármennyi is jut abból Kecskemétre, a bankjegyekre árnyat borít, azok szépségét és jómagát elhomályosítja valami. Az, hogy nem előzte meg a kormány részvétele, segítő készségének az az önként jövő megnyilatkozása, a melyet nemzeti katasztrófa joggal lehet várni az államhatalom legelső képviselőjétől.

Kecskemét, a megmozdult földnek halálra rémült népe eddig kétszer huszonnégy órával a szerencsétlenség után, szinte magára volt hagyatva. A kormány részéről nagy későn kapott résztvevő táviratbetűt, a kormány egy tagjának egy biztató látogatását, és — ami mindenestre több lett volna, — semmi kiveteles kormány-intézke-

dést, ami a város rettenetes helyzetét könnyítené, elviselhetőbbé tenné.

Szomorú, hogy ilyesmit nálunk újra, meg újra kell reklamálni. A kormánynak együtt kell érezni a nemzettel, örömben és gyászban, parádében és viszontagságoknál. Az ünnepeknél, a palota szentelések, szoboravatásoknál ott van a kormány, a nagy temetéseknél is megjelennek a miniszterek. Mért, hogy ép ott maradnak el, ahol az egész ország számalma, együttérzése nyerne ily látogatással kifejezést, s ahol a legelső hivatali személy közvetlen tapasztalatai adnák meg az irányt arra, mikép, minő eszközökkel kellene a leggyorsabb, a legbiztosabb segítséget adni?

Ez a száz korona nem nagy összeg, különösen, ahol milliókra menő károk megtérítését várják, de a maga egyszerűségében is mintha lecke volna azok számára, akik elmulasztották a kötelességüket. Ez a száz korona váratott volna magára, ha később megy Kecskemétre, az adója akkor is megtette volna emberbaráti kötelességét. De aminek önként, figyelmeztetés nélkül kellett volna történni: a miniszterek cselekvésének és részvétele formálásának, elég soká váratott magára. Vagy Magyarországon ahhoz, hogy vidéki város kormánytagokat, nagy embereket, kiváló politikusokat lásson, nem földrengés, hanem — képviselőválasztás kell? ...

Suhan az árnyék.

Irtó: Császár Imre.

A száraz fűszálak meg-megzizzentek az ember lába nyomán, aki lassu lépésekkel, a fejét vizsgálódva forgatva bandukolt fölfelé az irtáson. Néha megzörrentek az ágak a sűrűből. Egy pillanattal később már ismét rátelepedett a csöndesség a tájra.

Alkonyodott. A nap utolsó sugarait sárgászöld fényben küldötte a földre. A merre az ember ment, fényelt a sugár, mögötte már megtépedett az árnyék, amelynek terpeszkedésevel megelevenedett a nagy csöndesség is ott hátul.

Nyul futott keresztül az irtáson. A mostanáig alvó kukik átrobent a tulsó oldalra. Az erdőirtás szélein bámszan tekintgető özfejek mutatkoznak, hogy aztán óvatosan lépdegéljenek kijebb a tisztásra.

Mire az erdőkerülő az irtás végére ért, mely a hegyháton átvágott a másik völgybe, már sötétedett. Megnyugodott egy cseppet. Már csak alig negyedóra hazáig. A vállára akasztott puska lábhoz állította és kalapját levéve, megtöri verejtékes homlokát.

Fáradt volt nagyon. Nem a megszokott körüljárás fárasztotta el, hiszen harminc esztendő alatt beletörődhetett; de a nehéz gond mázsa-teherral nyomta a vállát. Betegyet hagyott a csöndes kis házikóban és nem tudta, mire megy haza. Az asszony sokat nyugtáskodott egy idő

óta. Ágynak is esett, meg fölkel, de sehogya se tudott rendbejönni.

Hiszen elvégzett szegény mindent és Bálint nem szenvedett rövidséget semmiben, de azért ez még se volt az igazi, a megszokott. Hasztalan mondogatta az asszony, hogy semmi baja, majd csak elmúlik, Bálint nem akart megnyugodni.

Leginkább az asszony csöndessége aggasztotta. Nem szólt az néha óraszámra. Járt-kelt, végezte a rendes dolgot és csak nagynéha állt meg egy percre. Ilyenkor Bálint csak megérezte, hogy rajta pihen az asszony szeme. Visszanézett rá önkénytelenül, de ilyenkor amaz hirtelen elfordult. Nem szólt egy szót se, pedig a Bálint egyszerű lelke megsejtette, hogy mondani akarna valamit. Meg is kérdezte tőle vagy két-háromszor, hogy — akarsz valamit, Mari? De az csak tagadóan csóválta a fejét és odább ment.

Ez, ez a némaság nem tetszett Bálintnak. Nem értette ő a sok szót, a cifra beszédet. A hosszú évek együttléte, meg a nagy magányosság, amiben laktak, kiirtotta közülük a felesleges beszédet. Nem is illett ebbe a fenséges csöndességbe, ami körülvette őket, a sok szó.

Mintha könyvből betüznék, úgy olvasták a legkisebb neszt, tudták a levélzörrenés okát, ismerték a szél járását, a madárhangot, érezték a csöndben lefolyó nagy élet minden lüktetését és belátták, hogy nekik nincsen szükségük a felesleges szószaporításra.

Úgy fordult sorjuk, hogy gyerek se za-

varja meg a csöndességet. Nem volt nekik és ez csak arra volt jó, hogy még egy csomó szót kitorúljon a közös szótárból, amely évről-évre tömörebb és kurtább lett.

Az asszony mindig tudta, mikor megy el az ember, hova igyekszik és mikorra ér haza. Összeszoktak, mint a pontosan járó gép alkotórészei. Nem zavarta a járást semmi. Mari el látta a ház körül a tennivalót. Mosott, főzött-sütött, no, már a hogy került a módjuktól és csekély kívánságaikat kielégítette az a bevásárlás, amit minden hónap elején a férfi végzett el a szomszédos faluban.

Nem is igen juthattak volna társasághoz. A falu jó két óra járás volt házuktól, szomszéd pedig fél napi járóföldre van csak. Bizony csak magányos az ilyen szegény erdőkerülő élete. Természet kell hozzá. Akinek van, annak szemében nincsen nagyobb boldogság ennél a be-szédes némaságnál, ennél a megnyugtató, fenséges, hatalmas csöndességnél.

Bálint ilyen boldog ember volt. Megelégedett és istenfélő, amint nem is lehetne másként az Isten legszebb templomában, az erdőben. Csak most, néhány nap óta kapja először magát töprenkedésen. Sokszor felfohászokodott: jaj, te szent Uristen, csak még se hagyj itt magamban! Aztán megint eszébe jutott, hogy mégis csak jobb így, mintha az asszony maradna magába. Hanem hát, miért ne maradhatna meg minden a régiben tovább is? Miért ne mehetnének el együtt, akik együtt rótták a nehéz életutat?

A kultuszminister és az izraeliták. Az izraelita községkerületi elnököknek Mezey Mór dr. elnöklésével tartott legutolsó ülésén megelégedéssel vettek tudomást a községkerületi elnökök Zichy János gróf vallás- és közoktatásügyi miniszternek a kultusztárca tárgyalása során tett ama nyilatkozatairól, a mely szerint az izraelita vallásfelekezet egységét elismerte és az országos rabbiképző iránt való nagy elismerés mellett a rabbiképzés korszerű fejlesztésének szükségességét hangoztatta és végül kilátásba helyezte az izraelita hitközségek alakulásának rendezését. A községkerületi elnökök gyűlése megállapította, hogy a kultuszministernek eme nyilatkozatai teljes összhangban vannak a zsidóság idevonatkozó fölfogásával, miért is a kerületi elnökök gyűlése teljes reménnyel és bizalommal tekint Zichy János gróf kultuszminister további elhatározásai elé és készségét nyilváníja az iránt, hogy a felekezeti béke és egység helyreállítását célzó egyéb törekvéseit is lelkes odaadással támogatni fogja.

Az általános választójogért. Ujpesten népgyűlést tartottak tegnap az általános választójogért. A gyűlésen megjelent Benedek János országgyűlési képviselő, Bokányi Dezső és Héderváry Lehel dr. országgyűlési képviselő is. Beszédüket, amely kizárólagosan az általános és utkos választójoggal foglalkozott, többször félbeszakították közbeszólásokkal. Végül egy hölgy is beszélt, aki az asszonyok részére is követelte a választójogot.

Pártértekezletek. A negyvennyolcas függetlenségi és Kossuth-párt holnap, kedden este hat órakor Andrassy uti körhelyiségében pártértekezletet tart. Az értekezlet tárgya: a véd-erőjavaslatok. — A nemzeti munkapárt holnapi, keddi értekezlete már este 6 órnál kezdődik.

A bécsi keresztényszociálisták vizsgálja. Bécsből jelentik: A keresztényszociálista községgyűlési elnökök közül ma este huszonhárom tag kivált és külön klubot alakított ilyen

elnevezéssel: A bécsi községgyűlési elnökök szabad nemzeti egyesülete. Neumayer polgármester és Hirhammer alpolgármester között éles összeütközés támadt, amely valószínűleg a polgár klub holnapi ülésén kifejezésre fog jutni.

A nagyváradai házvásárlók.

— Meghírsült üzletek. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 10.

Nem közönséges érdeklődéssel kísérte az aradi közönség azt a házvásárlási akciót, mely néhány hét óta nagyváradai vállalkozók közreműködésével Aradon folyik. Majdnem minden héten egy egy nagyobb ingatlan megvételéről irtak a lapok és kísérték kommentárral a céljában nem egészen világosan álló vásárt. Találgatják ma is az emberek, vajjon mi vezeti a váradiakat akciójukban? Milyen terjedelmű az az üzletkör, melyben ez a tömeges házvétel beilleszkedik. Ezeket a kérdéseket is megelőzve kutatták azt is, vajjon a „házvásárló konzorcium” elnevezése alatt megjelenő vásárlók kik és miképen alakultak társulattá, mekkora erővel rendelkeznek. Ezek a kérdések hallhatóan hangzottak el. Néhány aradi és nagyváradai lap nyilvános vitába is bocsátkozott, pro és kontra érveltek az aradi vásár hasznossága, jogosultsága mellett és ellen.

Ma, mikor még eme kérdésekre is hallotunk feleletet, már is egy bevezetett tényről kell beszámolnunk. Nagyváradai tudósítónk arról értesít bennünket, hogy épen eme nyilvánosan folyó diszkurzió és a lapok állásfoglalása következtében a konzorcium egyik tagja határozottan kijelentette, hogy befejezték a házvásárlásokat, nem folytatják többé, aradi ingatlant meg sem tekintenek.

Megemlítjük azt a tényt, hogy Aradról az egyik üzletfél által feladott és

Telekértékesítő részvénytársaság

Nagyváradon

cimzéssel ellátott levél az ottani postahivatal

részéről kézbesíthető nem volt és a visszaérkezett levelen ez a posta ismeretes jelzése:

Cimzett
ismeretlen

bizonyította is. A Telekértékesítő részvénytársaság bizonyára megalakult, funkcionáriusainak nevét hivatalosan nyilvánosságra nem hozta és így a posta meg nem találhatta.

Az aradi házvásárlás történetéhez tartozik annak feljegyzése is, hogy az öt ingatlan közül eddig csak a Domonkos-féle Széchenyi-utcai házat iratták át a törvényszék telekkönyvi bíróságánál, de ez sem a Telekértékesítő részvénytársaság nevére iratott át, hanem egy magán személy adta be az átíratási kérvényt a telekkönyvi hatósághoz.

A legutóbbi napokban nyilvánosságra jutott vételek alkalmával azt irtuk, hogy a konzorcium megszerezte Nemes Géza Boros Benitéren álló, továbbá Vajda István dr. és Lusztig Ármán közös tulajdonát alkotó, a Petőfi és Vörösmarthy-utcák sarkán álló bérházát. Ugy értesülünk, hogy ezek a vételek nem perfektek, sőt egy verzió szerint meg is hiúsultak, még pedig az eladók akarataból. A vevők ugyanis a vételárat nem fizették le azonnal az alku megkötésénél, hanem foglalót adnak. Még pedig egy nagyváradai pénzintézet, a Magyar Bank részvénytársaság által kiállított takarékkönyvet, mely feltünteti azt, hogy a foglalónak szánt összeg az említett pénzintézetnél van depozítálva. Ez eddig rendben lenne. Csakhogy az eladók a betétkönyvet egyáltalában nem használhatják, mert a betét vinkulálva van, mint azt a bankmünyelv mondja. Azaz a könyvben betétként kitüntetett összeget nem a könyv mindenkor tulajdonosa, hanem csak a betevő veheti ki, mert a vinkulum szerint a banknak nincs joga, hogy azt másnak, mint a betevőnek kifizethesse. Minthogy pedig az eladók kikötése szerint a foglaló és a vételár is készpénzben fizetendő ki és minthogy a vevők ennek a feltételnek eleget nem tettek, értesítették őket, hogy az adásvételi üzletet megszüntnek tekintik.

Mint említettük, nagyváradai tudósítónk előtt a konzorcium egyik tagja kijelentette,

Az ilyen darabos, egyszerű ember lelke egyensúlyát könnyen felforgatja az ilyen sejtelmes találgatás. Egy szemecské suly már lebillenti a serpenyőt. Az eshetőségek mérlegelése nem volt az ily egyszerű léleknek való. Szinte belezavarodott és egész testét elborította a verejték.

Sulyos gondok voltak ezek szegény Bálintnak. Beléropant a nagy töprenkedésbe. Az asszonynak nem is merte előhozni, de talán nem is tudta volna. Honnan vette volna a szót, melylyel megértesse magát? Pedig megembeleli magát, így fogadkozott és beszél az asszonnyal. Még ma, mihelyt hazaér.

Neki is indult az utnak újra. Nehéz sóhajjal fordult be a kis ösvényen, mely a házikóhoz vitt.

A sötétség egyre sűrűbb lett. Ugy meglepedett köröskörül, mintha sose akarna eltűnni onnan. Azzal a mohósággal terpeszkedett szerte mindenütt az éjszaka, mintha már ő volna az ur a világban és nem kellene helyet adni az éledő világozágnak.

Bálint nem bánta. Neki nem kellett vezető. Behunyt szemmel is eligazodott volna, hiszen ismert minden fát, ugyszólván ezek voltak a családjá. És ma mégis megállott egy szempillantásra. Igazán arra. Mintha mégse látott volna elég világosan. Kódós lett a tekintete és talán nem is a sötétségtől.

Megdörzsölte a szemét. Még soha se sirt és nagyon restellte ezt a pár cseppet. Nem illik az sehogya se az ő őszbezsavarodott fejéhez és ráncos, borostás arcához. Tovább indult, de nagyhirtelen megint csak megállott.

Mi ez? Megvakult volna egy perc alatt? Fehér, hosszú ködfoszlány jött vele szomban az uton, halkán, suhanva, mesztelenül. Bálint elfordult. Mindenütt ilyen kódós e? Jobbra balra sűrű feketeség, de amint visszafordult az ut felé, csak újra látta a fehér foltot, a mint közeledett feléje. Bevárta. Megdőbbsenve állott a nagy, erős ember és várta, a mi jön.

Mikor az átlátszó fehéres szürke ködfoszlány már csaknem a melléhez ért, nagyhirtelen átváltott tőle balra és eltűnt, eloszlott a sűrű, fekete sötétségben.

Bálint utána meredt. Mi volt ez? Már ismét nem látott egyebet fekete árnyéknál, a merre nézett. Körüljártatta a szemét maga körül, de sehol semmi.

Ösztönszerűleg meggyorsította a járását, maga se tudta, miért. Sietni kezdett. Az ismert kis ösvényen idegenül hangzott a kemény lépése, nyomában pedig meg megrörent valami száraz ág, erős visszhangot verve föl a némaságban.

Halk, igen halk nyöszörgés ütötte meg a siető ember fülét. Hát ez megint mi lehet? Olyan panaszos, oly kifejező volt e siralmas nesz, hogy az embernek hangosabban dobbant meg a szíve.

A nyöszörgés erősödött, ahogy közeledett a kis ház felé. Hát persze. Erre nem is gondolt Bálint. A kutya, a kis Bodri nyüszít. De mi ütött hozzá? Az erdőkerülő kutyájának nem szabad neszeznit, még ugatni is csak nagy ok miatt. A Bodri pedig elég öreg, kijárta az iskolát, hát mi bántja?

Igy füstölgött Bálintban az aggodás, amint

egyre szaporábban róttá a lépéseket. Egyszerre csak valami odaütődött a lábához és a nyöszörgés halk vonításba csapott át. A Bodri volt. Az ember megismerte a szürke kis foltot az ut mellett, amint most már megfordulva inalt a ház irányába.

Az ember futott utána és csaknem egyszerre érték a kis ajtóhoz, amely nyitva állott.

A konyha tűzhelye veres fényvel csillogott bele a sötétségbe. Furcsa, szinte kísérteties vörhenyeges sárga csikokat szórt körül a kis konyhában. Ez a kis fényesség micsoda gyilkosan erős világosságot teremtett. Az egyik sárga csik ott nyújtózott a Mari sápadt orcáján, aki hosszában elnyulva, feküdt a küszöb irányában.

A Bálint lába megroggyant erre a látványra. Sokáig nézte, nézte. Nem tudott sirni, csak állott a halott mellett. Bodri is megnyugodott már. Ott ült az asszony testénél és nézett a gazdájára. Most már nem ő a felelős. Itt van az ember, azé a gond, azé a halott egészen.

A tüzesikok lassan halványodni kezdtek és a sötétség tolaikodó hamarsággal sietett eltérülni a kis konyhában és mindenütt. Az egyedülvalóság jelképe, az örök egyforma sötétség átvette az uralmat. Már nem lehetett megkülönböztetni az alakokat. Fenséges volt az a hatalmas, megdermesztő némaság. Csak nagynéma hatolt rajta keresztül egy elvétett sóhajlás, mint valami nehéz terhet cipelő ember megfeszülő lélekzése.

hogy több házat Aradon nem vásárolnak. Ez nem fog szomorúságot okozni Aradon, mert az ingatlanok értékének természetes emelkedését ez az abbamaradt vásár nem fogja akadályozni.

Apponyi gróf nem lesz egyetemi tanár.

— Zichy János miniszter leirata az egyetemi tanácsához. —

Távirati tudósítás.

Budapest, július 10.

A hivatalos lap tegnapi számában június hó 30-áról datálva, pályázati hirdetés jelent meg a budapesti tudományegyetemen betöltendő *közjogi és közigazgatási jogi rendes tanszékre vonatkozólag*. Ez a szürke és száraz hír azt jelenti, hogy Apponyi Albert grófnak az egyetemi jogi fakultása részéről történt meghívása a közjogi rendes tanszékre, melyhez az egyetem tanácsa is hozzájárult a kormány részéről nem nyert jóváhagyást. A pályázati hirdetés azt a felszólítást foglalja magában, hogy mindazok, akik erre a tanszékre reflektálnak a szükséges okiratokkal felszerelt pályázati kérvényüket szeptember hó 15-ig bezárólag nyújtsák be a budapesti tudományegyetem jogi fakultásának dékánjához.

A kormány döntésének kellő méltatása céljából szükséges röviden feleleveníteni az új tanszék létesítésének előzményeit és Apponyi meghívásának történetét. A legmértékadóbb helyről nyert információink a következőkben világítják meg az ügyet:

Már 1902-ben, tehát 9 év előtt elhatározta a tudományegyetem jogi és államtudományi fakultása, hogy a vallás és közoktatásügyi minisztertől néhány új tanszék felállítását fogja kérelmezni az egyetemi hallgatók (nagy számára való tekintettel. Ezen tanszékek között volt a közjogi és közigazgatási jogé is és az egyetem e két tanszék egyesítését hozta javaslatba, mert a rokontárgyak egy tanár által célszerűbben adhatók elő. Az egyetemi tanács hozzájárult a kérelemhez és felterjesztette azt a miniszterhez. A kérdés érdemleges megoldást csak 1910 őszén nyert, amikor is öfelsége jóváhagyólag hozzájárult az új tanszék szervezéséhez. A királyi jóváhagyás után a miniszter felszólította a fakultást, készítse el a pályázat tervezetét és azt terjessze eléje. A jogi fakultás néhány hónapig felelet nélkül hagyta a miniszter leiratát, végül a folyó év április havában meghívta a jogi fakultásra Apponyi Albert grófot egyben azt javasolta, hogy a közigazgatási előadások megtartásával Tomcsányi Moritz dr. magántanár bizassék meg.

A közoktatásügyi miniszter most értesítette a jogi kart, hogy a tanszék kettéválasztására vonatkozólag tett javaslatát már csak azért sem fogadhatja el, mert annak idején 1902-ben a kar és a tanács egybehangzólag annak a szükségességét hangsúlyozták, hogy a közjogi és a közigazgatási jog egy tanár által adassék elő, mert a tanszék kettéválasztása nagy hátrányokkal jár és hogy ő ennek folytán már ki is írta a pályázatot az egyesített tanszékre. Együttal felszólítja a miniszter a tanácsot, hogy a kandidálást a szeptember 15-ig beérkezendő pályázatok alapján december 1-ig ejtse meg és terjessze eléje.

Meg kell jegyezni azt is, hogy a budapesti egyetem nem rendelkezik oly mértékben a megbírási jogával mint a német egyetemek. A meghíváshoz minden esetben szükséges még a közoktatási miniszter és a király jóváhagyása. Az utóbbi években több ilyen meghívás

történt még pedig a filozófiai fakultáson, ahol Négyessyt és Bleyert hívták meg a tanszékre.

A miniszterium döntését pusztán a formára alapította. A személyi elemeket teljesen ki akarta kapesolni, ezért az egyetemhez intézett hivatalos leiratában Apponyinak még a nevét sem említi.

A soborsini parkünnepély.

— Az Aradi Közlöny tudósíkjától. —

Arad, július 10

Erdősokszoruzta hegyek, vadregényes bércek alatt robog a vonat, s viszi Aradmegye közeli és távoli vidékéről a sok sok utast, akik mind ki akarják venni a részüket a jótékony nemes, magasztos munkájából. A vonat ablakából kitekintve már egész bucsujáró-meneteket látunk, melyek a közeli falvakról igyekeznek Soborsinba, a parkünnepélyre.

Felbolygatott méhkasoz lett hasonlónvá Soborsin: az idegeneknek szinte megszámlálhatatlan tömege rajzolt az utcákon; távoli és közeli községek lakói jöttek el a mulatságra, két megye népe adott ma itt találkozót. Az ünnepi díszbe öltözött emberek valami felős, aggodalmat kifejező arculat-tal sétálgattak, járkálgattak az utcákon, s aggodó szemmel nézték a vészes sötét felhők tülekedő rohanását. S kél az ajkakon panaszos sóhajlás: jaj istenem eső lesz, elmossa ezt a gyönyörű ünnepséget, de utána rögtön egy parancsoló óhaj száll a légnek: de te isten, ha egy kicsit szeretsz bennünket, ha szereted a szegény, beteg, gyámoltásra szorult embereket, akkor az ég viharzó felhői nem ontják ki haragos könnyüket. De úgy látszott, mintha mégis a pesszimiztikusoknak, az aggodalmaskodóknak lesz igazuk: úgy egy óra tájban megkezdődött az eső, s zuhogott rendületlenül, szakadatlanul... Két óra után azonban hirtelen elállt az eső, a vizes, komor fellegek eltűntek, s teljes ragyogó fényében, pompásan kisütött a nap.

Megindult a népvándorlás a grófi park felé, úgy, hogy rövid idő alatt sűrű tömegekben leptek el az ünneplő közönség a park gondosan ápolt utait. Tarka, szemet gyönyörködtető kép volt ez, a melyben harmónikus légysággal simultak össze, olvadtak egybe az urak világos, nyári ruhái, a hölgyek pompázó, fehér toalettjei, a különböző román népviseletek gyönyörű színei.

A sétáló publikumot legelőször is egy zöld lombokkal pompásan feldíszített sátor állította meg, amelyben az ünnepség védnöknője, lelke, mozgatóereje, gróf Hunyady Károlyné szíves szavakkal, lebilincselő egyéniségének minden varázsával köszöntötte a vásárlókat, kínálta művészi kivitelű, csodásan szép dolgait.

Pár lépéssel odébb a pezsgős pavillon tárta ki hivogatóan kapuját, gyöngyöző, habzó nedűt kínálva. A pavillon urnője özv. Baán Gyuláné, akinek Teodorovits Nikodém és Hankó János állnak segítségére.

Nádfüdeles, fehérre meszelt kis házikó integet már messziről barátságosan. A Csalogány-csárdában pompás hűsítő italok, izes étek egész légiója várja az éhező, és szomjuhozó vendégsereget. A csárdásné Arnold Jánosné, akinek Gyertyánffy Ilona, Zerdik Rigobertné, Zerdik Hilda és Etus segítkeznek a vendégek kiszolgálásában. Bár nem igen kell nagy biztatgatás a publikumnak, hogy a csárdát, meg a pavillont vegye „jóakaratu” támogatása alá, mégis egész sereg kacagó szemű, szavu leány csalogatja, csábítgatja bájos mosolylyal, csengő kacajjal, megigéző szókkal a publikum fiatalját, öregjét a csárdába, a csárda előtt felállított fehér asztalokhoz. Sőt az az ügyesebbje, élelmesebbje nem veszteget sok szót, hanem se szó, se beszéd, a békésen sétáló,

semmi rosszat sem sejtő „delikvens” előtt terem, s kezébe nyom egy pohár gyöngyöző pezsgőt; vagy friss habzó sört. S a „szegény elitéltbe” akár akarja, akár nem belediktálja a szomjaitóló italt. Leopold Karolin, Langer Sárka, Murády Erna, Kripp Gizi, Kiss Terus, Kozma Stefánia, Fáskesti Gizi és Mariska, Hankó Ilona, Nechwil Rudolfné, Bakán Piroška, Teodorovits Livia, Reisz Mariska, Kamler Vilma, Boer Anna buzgólkodnak egymással versenyezve, fáradhatatlanul, hogy csak minél nagyobb forgalmat csináljanak a Csalogány-csárdának; Csathó Terus pedig bűvös mesollyal kínálhatja az ülátos szivarokat, cigarettákat. A modern komforttal berendezett csárda természetesen felirónókkal is rendelkezik, akiknek a tisztét azonban itt kivételesen, ujtásképen urak végzik: Murády Árpád dr., Seidner Márton, Kulász Lipót, Muzsáy Sándor, Ogneán József, Binder János, Németh Lajos.

Számitva azonban arra, hogy az ünnepség publikumának tekintélyes része az antialkoholisták táborához tartozik, hatalmas cukrászda is várja az édességet kedvelőket. Van ott minden, ami szem szájnak kedves és kellemes: sütemények, cukrok, fagyalt. A cukrászdát Bárdy Kálmáné vezeti, akinek ügyes, gyorskezü segítőitársai Kulász Lipót-né, Muzsáy Sándorné, Boros Aranka, Keller Anna és Fügersy Paula. A sok-sok édességet bájos kis cukrászleányok egész légiója kínálhatja, ajánlhatja csábos, csalogató szóval. A gárda agilis tagjai Kemka Margit, Balogh Jolán, Kulász Hermina, Horváth Etel, Leopold Aranka, Vendrinszky Aranka és Adrien, Bakán Mariska, Marmorstein Karolin, Watzek Mariska és Prohászka Mariska.

Amerre a szem ellát mindenfelé bájos leányokat, asszonyokat látunk, akik a gyanutlanul sétáló publikumot hirtelenül támadják meg, s a tombolajegyet kínálják neki megigéző mosolylyal, csengő kacagó szóval. De nem is igen kell kínálni a jegyeket, mert hiszen „minden jegy nyer”, s minden vásárló lelke mélyén titkos remény él: hátha én leszek a boldog halandó, aki a tombola főnyereményét az élő borjut, no vagy legrosszabb esetben a disznót megnyerem. Fáradhatatlan buzgósággal folyik a vásárlás, úgy hogy az árusító hölgyek Halmi Leoné, Adler Andorné, Kemka Gyuláné, Klein Juliska, Averil Lane, Kornis Zsuzsanna, Löwinger Samuné, Seidner Dezsóné, Fáskesti Paula, csakhamar teljesen kifosztva, egyetlen tombolajegy nélkül állanak. A Délvidék ünnepszámát Bäck Arturné és Popovits Mariska árulják, kínálják fáradhatatlan agilitással, nagy sikerrel.

Apró, bájos kis leánykák egész serege rajzik a park utain, lépten-nyomon megállítva a járóke-lőket, kicsiny kaosóikat kérően emelve fel hozzájuk, virágot, levelezőlapot árulgatnak. A kis elárusító buzgón tipegnek ide-oda oly fáradhatatlanul, ambicióval, s oly lelkiismeretesen végzik tisztüket, hogy alig menekül el előlük valaki szárazon, anélkül, hogy ki ne csalogatná zsebéből az őket is megillető obulust. A kis virágárusok hada a következőkből állott: Kertész Anna, Káptalan Nagy Ibolyka, Volk Boriska, Hirsman Jucika, Rosenbach Franciska, Halmi Klárka és Iluska, Nagy Mariska, mig levelezőlapokat Tatos Eszti, Burgmann Jozefa, Kulász Ilonka, Streng Mariska, Lénárd Mariska, Urdl Emma, Szignárovits Gizi és Baán Olga árultak.

Érdekes kontrasztot képezett a sok árusító leány, asszony fehér pompázó toalettjével. Volk József plébános egyszerű, fekete reverendája, aki szintén beállott az elárusító lelkes gárdájába, s fáradhatatlan buzgósággal kínálta a járókelőknek sorsjegyeket, amelyekkel egy gramofont sorsoltak ki.

Nagy látogatottságnak örvendett s állandóan hatalmas tömeg volt cöllővészetnél, ahol erős küzdelem folyt a versenyzők között. Csábították

őket a kitűzött szebbnél-szebb díjak: s mindenki arra igyekezett, hogy „herzet” találjon, mert hiszen a legjobb lóvő Soborsin bajnoka címet, díszoklevelet s gyönyörű emléktárgyat kap. A céllövészetnél közreműködtek: Murády János, Csóky Gusztáv, Adler Andor, Fászkerti István, László Sándor, Csathó Gábor, Kummer Béla.

Állandó ostrom alatt állott a gyönyörű pipacsokkal díszített csacsifogat, amelyet különösen a fiatalok vett pártfogása alá, úgy, hogy a fogat az ünnepség kezdetétől annak befejezéséig szinte megállás nélkül, szakadatlanul szállította az apró utasokat. Nagy kedveltségnek örvendett hasonlóképpen az ifjú legények táborában a lovaglás nemes sportja, amelyet fiúk, leányok vegyesen nagy ambícióval és lelkesedéssel kultiváltak. Mind a két helyen alaposan megdolgoztak a vezetők, az ellenőrök, akik alig győzték feljegyezni a tömegesen érkező, sok sok jelentkezőt. A kocsizásnál Kovács Sándor, Rosenbach Samu, Karácsonyi József, Gartner Géza, Leth Géza, Ziegler Lajos működtek közre, míg a lovaglásnál Spinant Jenő, Turku Miklós, Gulesku Gyula, Kemka József, Murády István, Georgievits György voltak a közreműködők.

Az idősebbek, a vállalkozóbb szelleműek, akiket a lovaglás vagy a kocsizás nem elégitett ki, automobilba ültek, amely szinte szakadatlanul pöfögött, szállította sok utasát. Az indítást illetve az ellenőrzést ifj. Gasser Mihály, Grünfeld Samu, Grimm László, Georgievits Sándor.

Nagy versengés folyt a tekepályánál, ahol sok-sok versenyző ambicionálta a kitűzött szép díj elnyerését. A versenyt Erdélyi Gyula, Bartha Gyula, Ungár Vilmos, Laboda János, Teodorovits Romulus, Szántó Mátyás vezették. A park taván csolnakáztak s itt Lénárt Lajos, Gottlieb Sándor, Káptalan Nagy József, Szabenyi József, Streng Sebestyén és Kaffka Adolf végezték az ellenőrzést. Nagy mulatsággal szolgált a tréfás halászat, amit Jachini János és Nagy Lászlóné vezettek.

A románok számára nagy népiünnepély volt, majd pedig olasz énekesek dalolva vonultak végig az utakon. Öt órakor gyönyörű tárgyakat árverelések, még hatkor kezdetét vette a tombolatárgyak elosztása. A nehéz munkát, amely majd két óra hosszat tartott, Arnold János, Bäck Artur, Halmi László, Hirschmann Márk, Kornis Zsigmond, Löwinger Samu, Polyánszky Titus, Popa Vespasián, Róth Mór, Seidner Dezső és Volk József végezték. És amit legelőször kellett volna említenünk, az az ünnepség fényes sikere érdekében fáradhatatlan agilitással buzgolkodott Hunyady Károly gróf és fia Ferenc, akik csodálatos ügyességgel mindig, mindenütt voltak, hogy jó példával járjanak elől.

Majd lassan oszladozni kezdett az ünneplő közönség s mire az est csöndesen leszállt, üres lett a hatalmas park s a közönség egy feledhetetlen délután emlékeivel távozott.

Este kilenc órakor a kaszinó nagytermében fényesen sikerült táncmulatság volt, amelyen Soborsin és vidékének minden számottevő tagja megjelent. Kilenc órakor már zsúfolásig megtelt előkelő közönséggel, úgy hogy mozogni is alig lehetett a teremben. A táncmulatságon megjelent Hunyady Károly gróf, feleségével és fiával, akik hosszú ideig elbeszélgettek a jelenlevőkkel, s jóval tizenegy óra után távoztak a mulatságról. A tánc kitünő hangulatban folyt szinte szünet nélkül, aminek csak a kelő nap első sugarai vetettek véget.

A táncmulatságon oly sokan voltak jelen, hogy otlevők névsorát szinte lehetetlenség volt teljes egészében összeírni: a következőket sikerült feljegyezni: Bárdy Kálmánné, Arnold Jánosné, Balogh Dezsőné, Murády Árpádné, Róth Mórné, Arnold Józsefné, Langer Margit, Szolárszky Gusztávné, Egry Gyuláné, Langer Sárika, Muzsary Sándorné, Korniss Zsigmondné, Murády Erna, Mu-

rády növ., Leopold Karolin, Jachini Jánosné, Miss Lane Averline, Kulász Lipótné, Kulász Hermin, Vendrinszky Oszkárné, Vendrinszky növ., Bäck Arturné, Löwinger Samuné, Csathó Gáborné, Csathó Terns, Seidner Dezsőné, Kemka Gyuláné, Kemka Margit, Halmi Leóné, Gajdós Gyuláné, Leopold Araaka, Leopold Dávidné, Adler Andorné, Hamburger Jenny, Donáth Simonné, özv. Baán Gyuláné, Fügersy Paula és még igen sokan.

(r. j.)

György János dr. — zsákhordó Aradon.

Unitárius pap a gáji szeszgyár munkása.
— Beszélgetés a vallásujjítóval.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 10.

Este hat óra. A Neuman gyár előtt és a gyár udvarán már várnak a munkások, hogy felváltsák benn dolgozó társaikat. Felsívit a sip és a gyárépület ontja ki mizából a kézzubonyos kormosarcu munkásokat. A színes tömeg hangosan tódul ki a kapun s oszlik szerte széjjel. Az utolsók közt, különvála, egyedül egy ember halad lassan, le, Buzsák felé. Feltűnik és kiválik a többiek közül. Nincs rajta a konvencionális muakásruha, már öltözékén is meglátszik, hogy ezelőtt nem fizikai munkával kereste kenyerét. De az exteriőre sem vall gyárimunkásra: látszik rajta, hogy intelligens ember. A munkások közt gyorsan hirtel, hogy egy „ur” dolgozik közöttük. Nemsokára a gyári tisztviselők is tudják, hogy a zsákhordók listáján doktor György János neve is szerepel. Nehány kíváncsi lesi, hogy cipeli „a doktor” a súlyos zsákokat. Önként vetődik fel mindenkiben a kérdés, hogy jutott ez az ember, a jogtudományok doktora, a zsákhordók közé. György János tovább hordja a zsákokat, de mind többen érdeklődnek utána. Megtudják róla, hogy Kolozsvárott tett doktorátust, az oxfordi egyetemen tanult, sőt Amerikában is járt. A hír mindig jobban terjed, végre véletlenül eljut a gyártulajdonos fülébe is. A különös ember és még különösebb életpálya felkelti Neuman Adolf érdeklődését. Magához hivatja Györgyöt, kikérdezi s az irodában ad neki alkalmazást. Így ma már György János dr. képzettségéhez méltóbban keresi kenyerét, irodai munkával.

Zsákhordóból tisztviselő.

Érdekes, nem mindennapi karrier a György János doktoré. Munkatársunk beszélgetést folytatott vele s György elmondta pályafutásának történetét.

Már a külseje is elárulja, hogy nem mindennapi ember. Szürke ruha volt rajta, gallérig érő magas mellény, amilyent a teológusok viselnek. Középtermetű, sovány, de meglátszik rajta, hogy izmos. Erős, nagy kezei kérgesek a munkától. Gyér, szőke krisztus-szakála, kék szeme arkifejezését jóságossá teszik. Szemei keskeny, ugyszólván japán vágásuak, koponyája lapos, deformált. Lassan, nagy nyugalommal beszél, szinte válogatva a szavakat.

— Nem tudom, érdekelni fogja-e önt az én históriám. Az igaz, hogy sok mindenen mentem keresztül, soká tartana amíg elmondanám. De ha akarja és van ideje, sétáljunk egyet, közben majd elmondom.

Aradra Temesvárról jöttem pár hét előtt. Munkát kerestem s a Neuman-gyárban mindjárt kaptam is. Vagy két hétig hordtam a zsákokat.

— Nem találta különösnek, hogy mint képzett ember tanulatlan munkásokkal egy sorban dolgozzék?

— Egyáltalán nem. Többször kerestem már így a kenyeremet s közben tanultam. Most is úgy voltam. Munkával töltöttem a napot s ha azt elvégeztem, otthon tovább foglalkozhattam eszméimmal, írhattam. Nem kérésíti el a zsákhordás ember kezét, annyira, hogy ne tudjon írni. Néhány nap múlva már megtudták a gyár tisztviselői, hogy ki vagyok, bejöttek hozzám s elmondtam nekik élettörténetemet. Tőlük halottam, hogy a tulajdonos angolul meg franciául taníttatja a gyerekeit. Írtam Neuman Adolfaak egy levelet és kértem, hogy vegyen fel angol nyelvmesternek, vagy nevelőnek gyerekei mellé. Csak mikor már a levelet elküldtem, tudtam meg, hogy Neuman Adolf nőilen s Neuman Alfréd az, aki gyerekeit angolra akarja taníttatni. Annyi haszna azonban mégis volt a levélnek, hogy Neuman Adolf ur magához hivatott, kikérdezett és az irodába adott alkalmazást, habár nekem mindegy, hogy keresem meg a kenyeremet. A fő az, hogy legyen elég a szabad időm. Átvideáalom eddig megjelent könyveimet s egy új, nagy művemben rendszeresen, világosan és érthetően lefektetem eszméimet.

Az ideális anarchista.

Ha azt akarja tudni, hogy kerültem abba a helyzetbe, hogy így módon kell kenyeret keresnem, akkor történetemet egész elől kell kezdenem. Tulajdonképpen jogi pályára készültem. Pesten és Kolozsváron jogászkoztam. Pesten lovag Rodakovszky József tábornoknál nevelősködtem. Budán laktunk s egy alkalommal megismerkedtem Schmitt Jenő dr.-ral, az ideális anarchizmus apostolával. Barátság fejlődött ki közöttünk s minden héten találkoztam vele. Az Akadémia-kávéház asztalai mellett vitatkoztunk a szellemi vallásról, az ideális anarchizmusról s több más filozófiai kérdérről. Főleg Tolsztojjal és követőivel foglalkoztunk. Mondhatnám, hogy Tolsztoj után Schmitt Jenő volt reám a legnagyobb hatással.

Tanulmányaimat Kolozsváron folytattam. A jogi kérdések mellett a vallási és filozófiaiak érdekelték s ezért több ily kollégiumot hallgattam. 1901-ben absolváltam s még abban az évben lettem mindhárom szigorlatomat s a jogtudományok doktorává avattak. Egy ideig praktizáltam, de nem éreztem semmi kedvet ahhoz, hogy ügyvéd legyek. Nem tetszett nekem ez a foglalkozás s jogi tudásomat csak arra használtam fel, hogy a jogi, gazdasági és politikai intézmények valláserkölesi tartalmát vizsgáljam. Outhagytam a jogot s beiratkoztam az unitárius theologiai akadémiára.

Tudós az eke szarvánál.

— Egy évig hallgattam a teológiát Kolozsváron s letettem az alapvizsgát. De itt nem elégitették ki szellemi igényeimet, ki akartam menni külföldre. Az unitárius egyház ígért is valami ösztöndíjat, hogy külföldön tanulhassak, de azt nem kaptam meg. Kimentem hát az ő segítségük nélkül Oxfordba. Eleinte nagyon küzdelmes volt az életem, már csak azért is, mert könyvből szerzett angol tudományom nem volt elég. Csakhamar megtanultam azonban angolul, s az angol unitáriusok anyagilag is támogatottak. Két évig voltam hallgatója az oxfordi egyetemnek. Nagyhirű tudósok, filozofusok előadásait hallgattam, de itt se találtam azt meg azt, amit kerestem. Az egyetem nagyon arisztokratikus, a tanítás konzervatív, a rendszer mondhatnám középkorias. Közben egy kis időt, a szünidőmet Bournemouth-ban töltöttem, Tserkoff-nak tolsztojánus telepén. Ez volt életem egyik legkellemesebb időszaka. A napot ásással, szántással, kertészeti és gazdasági munkákkal töltöttük, szabad időnkben magas ni-

vóju beszélgetést folytattunk, vitatkoztunk vallás-erkölcsi, szociálpolitikai és gazdasági kérdésekről.

A munkás demokráciát akartam megismerni, a demokratikus népmozgalmak vallás-erkölcsi nézetét akartam tanulmányozni. Oxfordból ezért Amerikába mentem. A meadwille-i (Pensylvánia állam) akadémiára iratkoztam be s mert pénzt nem volt, előbb napi munkát végeztem, később az akadémia könyvtárában kaptam foglalkozást. Itt egy évet töltöttem, aztán ámentem Massachusetts államba s a világhírű Harvard egyetemen tanultam. Az ottani unitáriusoktól 500 dollár ösztöndíjat kaptam s így anyagi gondoktól mentem szívvel-lélekkel a tanulmányaimmal foglalkozhattam. Ebben az időben adtam ki angol nyelven a „Hit és haladás” című munkámat, melyet magyarra is lefordítottam.

A zsákhordó könyvei.

— Tizenhat vizsgát tettem le ebben az évben, nehogy azt mondhasák otthon, hogy három évet elcsavarogtam s nem végeztem semmit. Így, miután egy év alatt elvégeztem azt, amit mások három év alatt, a Harvard egyetemen a hittudományok doktorává avattak — 1907-ben hazajöttem és 1910-ig tanítottam az unitárius papnevelő intézetben. „Uj szövetség”, „Társadalomtan” és „Bevezetés az új szövetséghez” címen hirdetem előadásokat. Ebben az időben jelentek meg „Hit és haladás”, „Az új szövetség hittana”, „Jézus és az új szövetség” és „A becsületes állam” című tanulmányaim. Több mellékfoglalkozást is hirdettem s ugynevezett szemináriumi előadásokat tartottam. Ezenkívül szabadelőadásokat tartottam a keresztényszociálisták számára, felolvastam a munkásképző előadásokon, részt vettem az Erdélyi múzeum szabad lyceumában. De nézeteim nem egyeztek sem a szociálistákéval, még kevésbé a keresztényszociálistákéval. A keresztényszociálisták papimádók, ostoba, babonás népség, kikkel nem érdemes foglalkozni, a szociálisták pedig istentagadók, vakon hisznek a Marx-féle dogmákban s azt hiszik, hogy úgy lehet mérni az embereket és erőket, mint rőffel a vásznat.

Ellentét az egyházzal.

— Kolozsváron nyugodtan dolgoztam egy ideig. Azonban, mint mondtam, eredetileg én nem készültem papnak. Megismerkedtem különböző tudományokkal, világnézetekkel s így egész más hitfelfogásom alakult ki, mint azoknak, kik egyoldalú teológiai uton közeltek isten eszméjéhez. Ezeket az elveimet és eszméimet említett könyveimben jutattam nyilvánosságra. Ezek a tanok azonban különböztek az egyház tanításaitól s ezért fölötteseim rossz szemmel nézték. Nem tanulmányozták át könyveimet eléggé s így nem hathatta át őket tanításom igazsága, de látták benne, hogy az az ő tanuk ellentéte. Nem mertek nyíltan ellenem támadni, de mindenfelé nehézségeket támasztottak, utamba álltak, idegenkedtek velem szemben.

— Végül akartam vetni a félszeg helyzetnek. Nyíltan léptem fel. Összeállítottam nézeteimet 21 pontban s az egyházi főtanács elé terjesztettem! Többek között azt kívántam hogy bizassék a hívőknek saját szabad akaratukra, hogy ujszülötteiket megkereszteljék, vagy se, továbbá az is, hogy az urvacorát mostani szimbolikus alakjában akarják-e magukhoz venni, vagy pedig, mint az őskeresztények, szeretetteljes vacsora alkalmával.

— Különösen kárhoztattam az egyház hierarchikus szervezetét.

Ez a tagozat ránehezedik a hívők gondolatvilágára. Hisz éppen az egyháznak kell megmutatni, mennyire nem egymás alá rendelték az emberek, hogy mennyire egyenlők, nem hogy még az egyház tegyen különbséget szolgálói közt. Követeltem, hogy az egyház küzdjön teljes erejével a militarizmus ellen. Hisz a „Ne ölj” parancs kardinális pont az öszövetségben! Jelenleg mégis úgy áll a helyzet, hogy ha nem is helyeslik az egyházak a militarizmust, de nem küzdenek ellene határozottan. Ennek a posztulatumnak a következményeképp sürgettem, hogy függetlenítsük magunkat az államtól. Adjunk vissza minden segínyt, kongruát.

— Azt mondtam, hogy e pontokhoz ragaszkodom, engedjék meg, hogy hirdethessem elveimet. Az egyházi főtanács azonban elvette teteleimet s én leköszöntem állásomról.

Inkább éhen pusztulok . . .

Beláttam, ha nézetemhez ragaszkodom, valami független állást kell szereznem. Előbb elmentem szülőfalumba, a marostordamegyei Iklánda s ott tartottam két három előadást földieimnek, de persze a parasztok nem értettek meg semmit. Felmentem Pestre, hogy munkát szerezzek. Az igazságügyminiszteriumban kaptam munkát, érdekldtem ügyem iránt, de „főztak” tőlem. Ami kis pénze volt feleségemnek, azt mint világi dolgokban járatlan, naiv ember, egy rossz vállalkozásban elvesztettem.

Elhatároztam, hogy visszamegyek Amerikába. A bosztoni unitáriusok szívesen is fogadtak, de a huszonegy pont teljesítésétől ők is visszariadtak. A megélhetésem kint biztosítva lett volna, de én eszméimet nem akartam elejteni. Elhatároztam, hogy inkább éhen pusztulok, de nem engedek egy tapodtat sem.

— Ujra hazajöttem. A jó székelyek két helyen is megválasztottak papjuknak: Bágyonban és Csegezen. A központ azonban nem hagyta jóvá a választást, mert „nem tekinthető jelölhetőnek”. Megpróbáltam ezután mindent. Kolozsváron kataszteri napidíjnak ajánlkoztam, de nem vettek fel. Elmentem Temesvárra, hol bátyám magasrangú államhivatalnok. Kértem, hogy protezsáljon be ügyvédi irodába jelöltnék. Ez se sikerült. Már Temesváron napszámba akartam állni, de bátyám kért, hogy ne tegyem, mert az rá nézve kellemetlen lenne.

— Így aztán átjöttem Aradra. A többi már hallotta.

— Hát mostani sorsával meg van elégedve? — kérdeztem.

Teljes lemondás.

— Én uram, mindig meg voltam elégedve sorsommal. Most is csak azt szeretném, ha több szabad időm volna, hogy új munkámmal minél előbb elkészülhetnék. Nagyon elfoglalt a hivatal. Azon gondolkozom, hogy visszalépek az egyház szolgálatába. Most látom csak, hogy fizikumom nem képesít a hangos propagandára. Csendes, kontemplatív természetű vagyok. temporamentum, páthosz nincs bennem. Aztán meg az emberek is még éretlenek a szabadabb és radikálisabb eszmékre. Felhagyok a propagálással és tisztán az irodalomnak szentelem az időmet. Visszamegyek az unitáriusokhoz, s megígérem a főtanácsnak, hogy nem csinállok eszmémnek propagandát, nem beszélek, még csak nem is cikkezek újságokban. De azt engedjék meg nekem, hogy eszméimet könyvekben kifejthessem, s a könyveket később kiadhassam. Most úgy sincs rá pénzem, előbbi könyveim kiadására elköltöttem mindenemet. Nem bánom, ha életemben nem is látnak napvilágot a könyvek, csak halálom után. Istenre bízom a dolgot, az igazságnak ki kell derülnie.

— Különben most kollegáim azt tanácsolták, hogy angol leckéket adjak. Ezt tartom még a legjobbnak, mert így függetlenségemet is megőrizhetném. Angol leckéket már azelőtt is adtam s képzelhető, hogy az oxfordi egyetemen csak a legjobb, legtisztább angolt tanultam meg. Nehányan már jelentkeztek külön órára, egy-két kurzust is sikerül talán szerveznem. Így majd csendesen dolgozhatom, megélhetésem biztosítva lesz s nagy munkámat befejezhetem!

Elhallgatott. Szótlatlan elgondolkozva haladtunk egy ideig egymás mellett a szántóföldek mellett. Aztán elbucszott György János dr. s indult hazafelé az Oláh-utcán, lakása felé. Az oxfordi negyedik emeleten levő szoba után a gáji földszintes viskó. Egy világ választja el a kettőt egymástól, s György János dr. itt is csak tovább álmodik ében, mint az angol metropolisban.

Az ékszeres-csaló hamis részvényei.

— Kellemetlen félreismerés. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 10.

Kellemetlen kalandba keveredett ma hasonlósága révén egy hosszabb ideje egy helyütt szolgáló tisztességes aradi munkásember. A rendőrség csalás gyanúja miatt kénytelen volt előállítani, mert a kárvallott Losonczy Lajos ékszerész határozottan állítja, hogy ráismer benne csalójára. A rendőrség kihallgatta a gyanúsítottat, de ártatlansága két irányból is plauzibilissá vált, mire azonnal szabadon is bocsájtotta.

A kellemetlen személyeséről tudósításunk a következő:

Még ez év március 15-én Losonczy Lajos ékszerészletébe megjelent egy elegánsan öltözött fiatalember egy fess fiatal asszony társaságában. Előadta, hogy mostanában nősült, s hozományá révén szép pénzösszeghez jutott, azért fiatal felesége számára nagyobb ékszerbevásárlást akar tenni. Aztán bőkezűen és gavallérosan kiválogatott 1600 korona áru ékszert. Nem sokat alkudozott, hanem fizetett urasan. De nem pénzzel, hanem értékpapirokkal. A bizalmas külsejű vevő ugyanis aki Németh Ferencnek mutatkozott be elmondta, hogy jelenleg nincs nála készpénz, de e helyett átadja a Krasznai takarékpénztár két darab kétszáz koronás részvényét, melyeknek árfolyamértéke összesen körülbelül kétezer korona.

Losonczy belement az üzletbe, mert nem talált rajta semmi gyanúsat. A részvények tulajdonosul ugyan Nemessy József volt feltüntetve, de a fiatal asszony megnyugtatta az ékszerészt, hogy az az édesapja neve s édesapja, akitől a részvényeket kapták zsírálta azokat. Egyébiránt a részvényeken minden aláírás és pecsét teljesen rendben volt.

Jónéhány hónap mulva Losonczynek pénzre volt szüksége, értékesíteni akarta tehát a részvényeket. Irt a Krasznai Takarékpénztárnak és érdeklődött, hogy mi a részvények árfolyamértéke. Az ékszerész a krasznavidéki takarékpénztártól azt a meglepő értesítést kapta, hogy a birtokában levő részvényeknek nincs egy krajcár értéke sem, mert azok hamisítványok, Németh Ferenc pedig szélhámos, aki hasonló módon fővárosi ékszerészeket is becsapott.

Losonczy erre feljelentést tett az ügyészségen és az aradi törvényszék a napokban közzétett levelet is adott ki Németh Ferenc ellen.

Ma reggel különös fordulat állott be ebben az ügyben. Losonczy, akikülönben az aradi Hitelbank ékszerbecsüese is, bent volt hivatalában, amikor

belépett oda Muntyán Vazul házmester és egy gyűrűt akart elzalogosítani. Losonezy átvette a gyűrűt, kiállította a becsőlevelet. Közben azonban konstata, hogy a férfi rendkívül hasonlít Németh Ferenchez. Mikor aztán jobban szemügyre vette Muntyánt, az a vélemény erősödött meg benne, hogy ez az az ember, aki nála hagyta a hamis részvényeket. Azért, mikor a pénztárnál kifizették a gyűrűre a kölcsönösszeget s az idegen kifele indult, utána szólt:

— Mikor fogja rendezni a részvényeket.

— Szombaton — mondta Muntyán és azonnal eltávozott.

A Hitelbankban az az uzus, hogy minden elzalogosító nevét és lakását is feljegyzik. Losonezy hamarosan megnézte, mit diktált be a gyűrű elzalogosítója. Az elzalogosító Muntyán Vazul, Domokos Lajos Széchenyi utcai háztulajdonos házmestere volt. Losonezy erre azonnal felment a rendőrségre, kérte, hogy állítsák azonnal elő Muntyán Vazult, mert meggyőződése szerint azonos az ő csalójával.

A rendőrség be is hívta Muntyánt, aki a legnagyobb meglepetéssel hallotta az ellene emelt vádak. Tiltakozott a gyanúsítás ellen s elmondta, hogy négy éve van alkalmazásban Domonkos Lajosnál, soha még csak kihágást se követett el, ékszerre pedig az elzalogosított gyűrűn kívül nincsen. Arra a kérdésre, hogy miért mondta Losonezynak, hogy a részvényeket szombaton rendezzi, meglepő válaezt adott.

— En kérem azt hittem, hogy a zálogcédulát kérdezi a becsős ur s azért mondtam, hogy szombaton rendezni fogom, a gyűrűt ugyanis szombaton ki fogom váltani.

Losonezy azonban ezek után is határozotlan állította, hogy ráismer a részvényesalóra. Ugyanaz az alak, ugyanaz az arckifejezés beszédmod stb., sőt — mondotta — még a ruha is ugyanaz volt rajta a család napján.

Szerencsére a kihallgatás során eszébe jutott Greén Nándor rendőrfőkapitánynak, hogy mikor Losonezy az ékszeresalást feljelentette, Boros Jánosra hivatkozott, mint tanura. Beidézttette Boros Jánost, akit azonnal szembevitettek Muntyánnal. Boros kijelentette, hogy Muntyán hasonlít ugyan a csalóra, de nem azonos vele s az illetőt ezer ember közül is biztosan megismerné. Másrészt a rendőrség a nyomozás adataiból megállapította, hogy Németh Ferenc, aki az ékszereszt becsapta, aradi illetőségű ácssegéd volt, aki azonban rögtön a család után eltávozott Aradról.

Ezen adatok alapján a rendőrség azonnal szabadon bocsájtotta Muntyánt, aki Losonezy félreismerése alapján került a kellemetlen kalandba.

Losonezy azonban még most is határozotlan megmarad véleménye mellett s azért a rendőrség tovább folytatja a nyomozást.

VÁROS ÉS MEGYE.

Folytatólages sorrendje Arad sz. kir. város törvényhatósági bizottsága által 1911. évi július hó 12-én d. u. 4 órakor tartandó rendes havi közgyűlésben tárgyalás alá kerülő ügydaraboknak. A vgsztóhely bizottság nevében Dr. Barabás Béla elnök jelentése a vesztőhely megörökítésére emelendő mauzoleumra a terv pályázat meghirdetése tárgyában. Polgármester jelentése a kir. közigazgatási bíróság határozata tárgyában dr. Kabdebó György városi kerületi orvos megválasztása iránt. A főispán értesítése dr. Grumáz Lászlónak rendőr segéd-tiszti állásra kinevezése tárgyában. Györgyössy Odón segéd-tiszt körvénye 6 heti szabadságidő engedélyezése iránt. A tanács előterjesztése Arad sz. kir. város közönsége és az aradi kereskedelmi testület között kötött szerződés az

aradvárosi felső kereskedelmi iskola internátusi kötvények beváltása céljából 16420 korona kölcsönre vonatkozólag.

Soknevű szélhámos.

— Az aradi mulatóhelyek kedvence. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 10

Az aradi rendőrség egy szélhámost keres. Adva van néhány nemesi előnév, ehhez többféle variációban hozzá enyvezett vezeték és keresztnév, ugyanannyi variációban a foglalkozás és állás megnevezése. Ezt a tarka nomenklaturát kiegészíti egy fénykép, amelyen a keresett ur ábrázata látható és több semmi. Rendes körülmények között ez épen elég, hogy valakit kézre kerítsenek, de ebben az esetben úgy látszik, hogy még valamire lenne szükség és az hiányzik. Nem első eset, hogy az aradi rendőrség a vidéki kartársainak majdnem az ölelő karjaiba viszi a nyomozott bűnöst és csak annyit kér, hogy zárják rá az ajtót. De ezt se teszik meg. Annyi indolencia, mint a mennyivel a vidéki közbiztonsági; hatóságok dolgoznak csak ebben az országban fér meg, ahol a hatóságok kitűnően értik a semmittevésnek olyatén csoportosítását, hogy az lázas tevékenységnek látszassék.

Nyolc nap óta keresik Szívós Elek, marhaállomány tulajdonos, Anyos Árpád főkönyvelő, — előri Balogh Zoltán földbirtokos, — felsőkeresztési Tabajdy Jenő Béla főjegyző urat a félországban és még nem tudtak a nyomára akadni. Pedig feltétlenül bizonyos, hogy épen úgy, mint Aradon, úgy másutt is csalásból, szélhámoskodásból él meg, még pedig zeneszó és pezsgő mellett. Fifikus ur ez sok nevű zsentlemén és valószínű, hogy azért nem találják, mert Aradon, úgy másutt, is feltűnés nélküli távozása alkalmával emlékül otthagyt egy — botot mellyel a nyomát üthetik.

Aradon igen jólét. Látták pezsgőzni, mulatni dorbézolni a könnyűvérű nők előtt igen, magas gráciában állott. Sok helyütt megfordult és gazdag névtárával mindig az épen megfelelő névvel mutatkozott be. Roppant hangos volt, nagyokat kurjongatott és szórta a pénzt az éjeli mulató helyeken, ahol nem tűnik fel ha valaki marékra fog egy csomó aranyat és szétszórja csak azért mert szörnyen mulattató; ha a szegény páriák egymást tiporva le, sivitva és rikoltozva szedik össze a sokféle gurult aranyat. Ez fel se tűnik. Ezért senkit még le nem csuktak, sőt ennek az a következménye, hogy nagyságos urnak titulálják az illetőt és mindenki iparkodik a kegyébe jumi. Aztán ha ráadásul még husz darab arany karperecet is hozat valamely ékszeresztől, hogy a favorit abból válogasson, akkor pláne emelkedik az ázsioja. Napokig játszhatja az előkelő gavalért, aki előtt hétrét görnyed mindenki, mert borraival sem piszkoskodik.

Egy szegény paraszt embernek kell a horogra akadnia, akit mindenéből kifoszt a szélhámos csirkefogó és aki végre a rendőrség tudomására adja, hogy ki is tulajdonkép felsőkeresztési Tabajdy Jenő Béla főjegyző, nagyságos ur?

Ez is azonban a véletlen szüleménye.

A múlt héten valamelyik nap tudniillik a battonyai vasuti állomáson álldogált Puta Péter beregszói gazdálkodó és várta e vonatot. Melléje csatlakozott egy elegánsan öltözködött ur, aki beszédbe ereszkedett és csakhamar megtudta, hogy a paraszt marha vásárra igyekszik.

— Ugyan kérem mit megy maga vásárra, mit engedi becsapni magát — szól az előkelő idegen — jöjjön velem Temesvárra. En Szívós

Elek, marhaállomány tulajdonos vagyok és ott helyben válogathat annyi jószágot, amennyit akar.

És szegény Puta Péter meggyőzte magát. Bejöttek Aradra és itt a temesvári vonat indulásáig barátkozási célból mulattak egyet. A vonat már rég Temesvárott volt, de Szívós még mindig szívatta a hálójába került paraszttal a hegyaljai nedűt, aki örvendő fogadta végül azt az ajánlatot is, hogy az éjszakát a Vörös Ökör szállóban töltsék. Mire reggel kijózanodva felébredt se nyolcszáz korona pénzét, de Szívós Elek urat sem találta, aki maga helyett egy botot hagyott hátra a szállóban. A károsult a rendőrségre ment és feljelentést tett a csaló ellen.

A rendőrség megindította a nyomozást és ennek folyamán kitűnt, hogy a szélhámos napokig tartózkodott Aradon, igen sok helyütt megfordult és mindig más nevet használt. Sokat lumpolt és mulatott, igen sok pénzt költött el.

Találtak egy csomó névjegyet is, melyen a Tabajdy nevet használta. A feljelentés után eltűnt a városból és noha pontos személyleírást és fényképet küldöttek a vidéki hatóságoknak, máig sem került kézre.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színházi műsor:

Kedd: Ninose valami elvámolni valója? bohózat. Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső vendégfelléptével.

Szerda: Babuska, operett.

Csütörtök: Szulamith, operett.

Péntek: Millió, bohózat. Először. Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső vendégfelléptével.

Szombat: Millió, bohózat. Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső vendégfelléptével.

* Álomtragédia. Az álom az élet folytatása, vagy fordítva. Akárhányszor követ bennünket lidérenyomásként egy szörnyű álom emléke és boldogok vagyunk, ha megszabadulunk a nyomasztó érzéstől. Az Uránia színház Anatol' France egyik megrázó novellája után készült mozgófényképet mutat be keddi új műsorán, mely egy szegény orvosnövendék rémes álmát jeleníti meg. A fiatalember egy sok kincset összegyűjtött koldus szomszédságában lakik és egy éjszaka azt álmodja, hogy kegyetlen gyilkossággal végez a koldussal, akinek elrablott vagyonából jóléthez jut, aztán pedig lelkiismeretfurdalásainak esik áldozatul. A rémes álom egész beteggé teszi és ujjongó örömmel ébred a boldog valóra, hogy a szörnyű eseményeket álmodta csupán. A kinematográfia egyik legújabb szenzációja ez a kép, melyet Budapesten száz előadásban mutattak be egymásután. Az Uránia három napon át mutatja be a szenzációs képet.

175

* Egy kém viszontagságai. (Az Apolló-színház slágere.) Nincsen az a műsor, amelyet szenzációs sláger nélkül mutatna be az Apolló-színház. Tegnap vette le műsoráról az Apolló az Önfeláldozás című drámát, amelyről méltó elismeréssel és dicsérettel nyilatkozott a közönség s hétfőn már újabb, méreteiben nagyszabású s meseszövéseben páratlanul álló drámai kép nyújtott meglepetést az Apolló publikumának. Háborus időkben játszódik le annak az izgalmas drámának a története. Egy hadnagyot megbiznak, hogy egy fontos iratokat szerezzen meg egy generálistól. Ép annak a háza előtt automobilszerencsétlenség éri s így könnyen bejut

a házba, ahol megismerkedik a generális elragadó szépségű leányával. A fiatal hadnagy szerelemre gyul a szép leány iránt s mélységes érzelmeiben megfellelkezik feladatáról. Csak később gondol a kötelességére, amikor megjelenik a háznál az egyik felebbvalója is, akivel együtt besurrannak a generális szobájába. Az iratokat meg is találják, de a hadnagy nem egyezik bele abba, hogy azt ellopják s ellenszegül felebbvalója parancsának, aki erre revolvert ránt elő s lelövi a szerelmes katonatisztet. Kedden megismétli az Apolló ezt az érdekfeszítő drámát teljesen újabb képekből összeválogatott új műsor keretében.

177

Kecskemét pusztulása.

— A király részvéte. — Megindult a mentőakció. —

Távirati tudósítás.

Kecskemét, július 10.

Kecskemét városának lakossága az utcán él. Nappal csoportokba verődve szemlélik a földrengés pusztítását, éjjel pedig vagy az udvarokon hevenyészett sátrokban, vagy a szőlők között, a sétatéren és a nagypiacon alusznak. Nagyon sokan vannak, akik a katasztrófa óta le sem hunyták a szemüket.

Az állomáson lakó államvasuti hivatalnokok összes butorát teherkocsikba rakták, éjjel alvásra pedig a II. osztályu kocsik szolgálnak. A felügyelőségtől az összes vasuti személyzet és családja részére alvásra tíz Pullmann-kocsit kértek. A földrengés után reggel négy órakor elindult első személyvonat utasainak nem adtak jegyet, mert egy pénztárosnő sem volt rábírható a jegy kiadására.

A földrengés legnagyobb hatása a *Mária-városban* és az ugynevezett *Citrom-szigeten* látható. Az utóbbi, mely hat éve épült, teljesen *tönkrement*. A földrengés alkalmával lehullott nehéz tárgyak számos embert megsebesítettek. A legtöbb kulocsal bezárt ajtó és kapu fölpattant, köztük a városháza főbenjárának üvegezett vasajtaja, mely nyolc év óta be volt zárva.

Igen sokan a földrengést megelőzően villámszerű fény föllobbanását látták. A földrengés pillanatában ugyanis a város összes villamos lámpái elaludtak, majd hirtelen kigyultak és újra elaludtak. Ezeknek a lámpáknak a föllobbanását igen sokan természeti tűneménynek nézték. Számos talajrepedésre akadtak Kecskeméten és környékén. A Mária-hegyen egy kéthárom négyszögmeternyi területen széles talajrepedést találtak, a melyből gáz párolgott és iszap tört elő. Az összes gyárkémények annyira megrongálódtak, hogy valamennyit le kell bontani. A konzervgyár kéménye középen eltört, a gőzmalom, a gyújtógyár és téglagyár kéményei pedig minden pillanatban ledőléssel fenyegetnek. A lakosság csüggedt. Tegnap reggel megkezdtek a városháza megrongált részeinek lebontását.

A cigánynegyed a város szélén, a mely valóságos szégyenfoltja a városnak. A telket, a melyen ez a városrész van, valamelyik Kóburg herceg adományozta a cigányoknak, akik össze-vissza, minden rend nélkül, szinte egymás hátán építelék föl alacsony, formátlan, zsufedeles viskóikat. A földrengés teljesen lakhatatlanná tette e kunyhókat s a szegény muzsikusi és vályogvető cigányok most a közeli réten tanyáznak. Odavitték nyomoruságos butorukat s ágyterítőtől, lepedőtől rögtönöztek sátrat feléje. Nyílt tüzek mellett melegednek és főzik szegényes ebédjüket, vacsorájukat. A városi tanács elhatározta, hogy a körülbelül száz

viskóból álló cigánytelepet leromboltatja s új házakat építtet helyükbe.

Vasárnap délután az állami lencsházából, a mely alaposan megrongálódott, kiköltözködtek. Hatvan csecsemőt és gyermeket, a kik már két napot és éjszakát töltöttek dajkáikkal a menedékhely kertjében henyészett sátrokban, elvitték a budapesti, szegedi és szabadkai lencsházákba. Ez a siró-rivó transzport élénk föltűnést keltett a városban.

(Ujabb földrengések.)

Szombaton éjjel tizenegy óra körül lassu morajjal gyöngé földrengés volt érezhető. Vasárnap délelőtt 9 órától délután 3 óráig orkanikus szilvihar dühöngött eső nélkül. Este 9 órakor erősebb, két másodpercig tartó földrengés volt, miközben a megrongált házakról hullott a vakolat. Számos család hagyja el a várost. Egész éjjel katonai őrszolgálatok cirkálnak. Miután a vészbizottság az összes templomokat elzárta, az egyes felekezetek a temetőben tartottak istentiszteletet, illetve misét. Vasárnap reggel a nép százai imádkoztak térden állva a templom bezárt ajtai előtt. Érdekes, hogy a rendőrség szigorú intézkedéseket tett azok ellen, akik a népet felesleges módon izgatják. Kihirdették, hogy azonnal fel kell jelenteni mindenkit, aki akár komolyan, akár tréfálkozva azt terjeszti, hogy újabb földrengések, újabb pusztulások lesznek. Az ilyen embereket letartóztatják.

Kecskemét félelemben élő lakóit vasárnap este újabb földrengés riasztotta meg. Este kilenc óra öt perckor, amikor aki merészelt, nyugovóra tért a lakásba földalatti moraj zúgótt végig a városon, utána gyöngé földlökést éreztek az emberek. Pillanat alatt hálóruhákban, rendezetlen toalettekben mindenki kifutott az utcára és jajgatva kiabáltak:

— Itt a földrengés!

— Most már vége a városnak!

— Meghalunk, mindannyian meghalunk!

Kétségbeesett emberek tömegesen rohantak ki a szabadba, ellepték a parkokat, ott feküdtek le a pázsiton, pokrócokon. A vasútállomásonál valósággal birkóztak az emberek, hogy a jegypénztárhoz juthassanak.

Szinte úgy látszott, hogy a város lakói egy óra alatt meg akarnak szökni Kecskemétről.

Akik ottmaradtak, azoknak éjjel két óra tizenhét perckor — tehát negyvennyolc órával az első földrengés után, — újabb földrengésben volt részük. Ez a harmadik földrengés se volt erősebb, mint a második, de a megrongált, összeropadozott házaknak már nem kellett sok, hogy elpusztuljanak. Három ház azonnal összedőlt. Egy a Bánffy utcában, egy Bocskay-utcában, egy a Nagykőrösi-utcában. Eletben szerencsére nem esett kár, mert a vészbizottság ezeket a házakat már szombaton kiürítette. A vasárnapi földrengések után most attól tartanak, hogy egész utcasorok fognak bedőlni.

(A földrengés áldozatai.)

A városi kórházban most negyven beteget ápolnak. Mivel a kórház épülete is repedése, a betegek nagy izgalomban vannak s tegnap valósággal megrohanták Pataky Zoltán tisztii orvost, hogy helyezze el őket máshová. Mivel ez egyelőre nem lehetséges, tizennégy beteg elhagyta a kórházat. Harkay Jánosné, a kit a földrengés megörjített, a kórházban van s még mindig dühöng. Szombati Sándor nyolcvankét esztendősi államvasuti ellenőr, akit a földrengés izgalmai beteggé tettek, tegnap meghalt a kórházban.

(A mentőakció.)

Kada Elek a város derék polgármestere, szüntelen a városházán időzik és százféle szük-

séges intézkedés labirintusában fő a feje. A mellett időt szakít arra is, hogy a fővárosból és a külföldről odasereglett újságíróknak és kíváncsiaknak fölvilágosítást adjon.

Vasárnap rendkívüli ülést tartott a városi tanács. Megállapították hiteles kárbecslés alapján, hogy magát a várost épületeiben egy millió korona károsodás érte. Első sorban a városházát fogják kijavítani, a mi legalább százezer koronába kerül. Kecskemét város lakosságának kára négy-öt millió korona, mert a színházon kívül nincs olyan ház, amely meg ne rongálódott volna.

A tanács elhatározta, hogy nem kér segítséget a város számára. Mindössze kamatmentes kölcsönt kér a kormánytól, hogy a háztulajdonosok minél hamarabb hozzá foghassanak az építkezéshez, továbbá egy-két évi adóelengedésért folyamodik. Kimondotta azonban, hogy önkéntes adományt szívesen és hálával fogad azok számára, a kiknek nem volt más vagyónuk, mint a házuk, a mely most romban hever.

Ráday Gedeon gróf főispán a belügyminiszter megbízásából Lechner Ödönnel s több fővárosi építésszel Kecskemétre érkezett, hogy a kárt megbecsülje. Lóczy Lajos, a Magyar Földrajzi Társaság elnöke szintén ide érkezett, hogy megállapítsa a rengések természetét. A főkapitány magához kérte az építővállalkozókat és kőműveseket, hogy velük szerződést kössön az épületek kijavítására, de ez bajosan sikerül, mert a kőművesek horribilis árt kérnek.

(A város ujjaépítése.)

Vasárnap száz pionér katona érkezett s a város még újabb három századot kért, akik a beomlással fenyegető falakat és kéményeket lebontják. Huszárok, Mollinár-bakák és honvédek segítenek ebben a munkában. Egyes utcárszökeket, ahol kockázatos a járás-kelés, katonai kordonnal zártak el. Ez az óvatosság nem fölösleges, mert még egyre omlanak a kémények és falrészek. Vasárnap délelőtt nagy robajjal egészen összeroskadt a nagykőrösi-utcán egy földszintes ház, amely Czeizler Margit kalaposnőé.

Nincs ház, amelynek sérülése ne volna, nincs kecskeméti ember, akit a péntek éjszakai katasztrófa ne sújtott volna. Nincs senki, akinek ne volna segítségre szüksége. Az első mentőakcióról Varga József városi főmérnök ezt mondta egy hírlapírónak:

A városi tanács úgy intézkedett, hogy öt csoportba osztva vizsgálják meg mindent. A legelső teendő az, hogy a közforgalmat biztosítsuk. Arra gondolni sem lehet, hogy a magánházakat is megvizsgáljuk és itt is segítséget nyújtunk. Amint tetszik látni, minden ház megsérült, mindenhol romok vannak. Lehetetlenég egyebet csinálni először, mint az utcáról elhordani a törmelékeket és a katonaság segítségével a dűledező háztetőket rendbehozni, félig rombadólt kéményeket leszedni, nehogy újabb katasztrófák történhessenek.

A kecskeméti huszárok és a szegedi utászok serényen dolgoznak. Minden ház előtt, minden háztetőn katonákat látni, amint a leg-sürgősebb és nem halasztható első segítséget nyújtják a súlyosan sebesült házaknak.

A város ujjaépítéséhez még nem foghattak hozzá, mert kevés a kőműves. A kecskeméti kőművesek, felhasználva a szomoru alkalmat, horribilis árt követelnek munkájukért. Van olyan, aki minden munkárájáért hat koronát kér. A városi mérnöki hivatal már szétküldötte az országba, fölhevését a kőművesipartestületekhez, kérve őket, hogy fölösleges munkáerejüket bocsássák a város rendelkezé-

sére. Remélhető, hogy a napokban egy-kétezer kőműves érkezik Kecskemétre.

(A részvét.)

A város számos részvétlívát kapott. A kondoleálók közt az első volt a székesfőváros, a melynek nevében Bárczy István polgármester ezt a táviratot küldötte Kada Elek kecskeméti polgármesternek:

A székesfőváros tanácsa és közönsége megdöbbenéssel értesült a földrengés által okozott pusztulásról, amely Kecskemét városát és derék polgárságát sújtotta. Kecskemét város közönségének szomorúságában bizonyára elsősorban vesz részt a magyar városok polgársága és ettől vezettetve ajánljuk föl segítségünket.

Kada Elek kecskeméti polgármester a következő táviratban mondott köszönetet:

A székesfőváros tanácsának és közönségének részvéte vigasztalás szomorú napjainkban. A városi polgárság együttérzése erőt ad, hogy városunk pusztulását, amely Szegedéhez hasonló, sőt anyagi kárban talán azt is fölülmulja, öntudatos, szívós munkával helyrehozzuk. Üdvözlő Kada.

A Kecskemét várost sújtott katasztrófa alkalmával részvétlívát küldött még Hoek János, Vázsonyi Vilmos, Darányi Ignác és Hevesi József.

A király érdeklődése.

A kormány képviselői Kecskeméten

Ejjel jelentik Kecskemétről: A király a kabinetiroda útján távirati jelentést kívánt a Kecskeméten pusztított földrengésről, továbbá a földrengés okozta károkról. A belügyminiszter minden irányból előzetes jelentést tételez magának. Eddigi jelentések szerint Pesten és Jász-nagykunszolnok vármegyében jelentős kár nincsen.

A kecskeméti károkat ma csak hozzávetőlegesen lehet megállapítani. A polgármester becslése szerint a város kára több százezer korona, a magánosoké több millióra rug.

A belügyminiszterium részéről Némethy Károly államtitkár, Samassa Adolf osztálytanácsos és Fest Lajos titkár Kecskemétre utaztak. Délután értekezlet volt, melyen a polgármester átadta az államtitkárnak a város kérelmét Kecskemét városa kamatmentes állami kölcsönt, adóelengedést és építő anyagoknak ingyenes szállítást kéri. Az állami titkár és kísérete ezután kecskeméti kocsin megnézték a várost, különösen a megrongálódott középületeket és telefonon jelentést tettek a kabinetirodának.

Lechner Ödön műépítész megkezdte a városházán okozott rongálás pontos megállapítását. A pince rendben van, a földszinten több beltér össze repedezett. Ezeket azonnal felduolták. Az emeleteken is sok repedés mutatkozik. Különösen a tetőszerkezet rongálódott meg erősen a ledőlt kémények folytán. A városháza helyrehozatala 60—70000 koronát igényel.

A miniszterelnök telefonon fejezte ki részvétét.

Lóczy Lajos ma befejezte kutatásait. Szerinte a kecskeméti rengés tektonikus örvénylő volt szökő lökésekkel. Megállapította, hogy tegnap este 9-kor, éjjel 11 kor éjjelután egykor, hajnalban 4-kor valamint ma délelőtt fél 9 kor lengések és kiegyenlítődések voltak érezhetők. A feltörő fénynyalábokat a felszínre jutott keuhidrogén robbanása és kvarezemek találkozása okozta.

TÖRVÉNYKEZÉS.

§ Voikeszkuék ügye. A Voikeszku-ügyben vasárnap és hétfőn egész nap folytak a tanú kihallgatások. Egymásután vonultak fel a megkérő emberek és rendre igazolták a raffinéria sok-sok válfaját, melylyel Voikeszku és társa elbolondították őket. A perbeszédre és az ítéletre kedden kerül a sor.

HIREK.

Megnyílt a föld.

— Katasztrófa a fővárosban. —

Távirati tudósítás.

Arad július 10.

Súlyos katasztrófa történt ma délután a fővárosban, amelyet sokan a napról-napra megismétlődő földrengésekkel hoznak kapcsolatba.

Délután fél 5 órájában Husz fakeskedő egyik kocsija 70-80 csomag tűzifával megrakodva haladt a Szondy-utcán az Aréna-ut felé. A kocsi Popa Vszul kocsis, Englender Adolf pénzbeszedő és Bruckner Lajos szolga ültek. Amikor a kocsi az Aréna-ut sarkára ért, egyszerre megnyílt a föld és a kocsi utasaival együtt egy négy-öt méteres mélységbe zuhant. Az esés következtében a kocsis és a pénzbeszedő pedig súlyos belső sérüléseket szenvedett. Egyedül a szolga maradt sértetlen.

A szerencsétlenség színhelyén azonnal óriási néptömeg gyűlt össze. Telefonon jelentették az esetet a rendőrfőkapitányságon, ahonnan rendőri készenlét vonult ki a helyszínre. Megjelentek hamarosan a mentők és tűzoltók is és hozzáfogtak a mentési munkálatokhoz. Először a kocsi utasait húzták ki a gödörből és a sebesülteket beszállították a Rókus kórházba. Azután a kocsi és a lovak kiemeléséhez fogtak. Az egyik ló időközben kimult, a másikat azonban három órai megfeszített munka árán sikerült élve felszínre hozni.

A szakemberek véleménye szerint a katasztrófa oka az, hogy a fő gyűjtő-csatorna vezetéke megrepedt és alámosta a talajt, úgy, hogy az üreg fölött csak vékony földréteg maradt, úgy hogy azt a megterhelt kocsi benyomta. Az sínes azonban kizárva, hogy a körülbelül negyven négyzetméternyi területű üreget a földrengés okozta. A vizsgálat megállapította azt is, hogy hasonló üreg a környéken nincsen.

A fővárosi pékmunkások kizárása.

— Budapestén nincs péksütemény. —

Távirati tudósítás.

Budapest július 10.

A sütőmunkások és munkaadók harca ma ért fordulópontjához, a mennyiben a tárgyalások teljesen megszakadtak és nyílt ellenségeskedéssé fajultak. A sütőmunkások bizottsága a mesterek ajánlatára azzal felelt, hogy tegnap hat nagyobb műhelyben beszüntette a munkát. Erre a munkaadók is megadták a választ elhatározták az összes pékmunkások kizárását. Ezzel hasonló meglepetésektől is meg akarják magukat kimélni. Budapest összes pékmunkásainak kizárása ma délből történt meg. A kenyűket, pénzűket fölvevették, aztán egyenként távoztak el szóltanul, dacosan.

A munkaadók biznak a kizárás sikerében, öt év előtt tizenhét napig tartott a kizárás, akkor is hatalmi kérdések miatt és a munkások vereségével végződött. Most könnyebb a helyzetük annyiban, hogy a fővárosi és Erzsébet kenyérgyár a kenyérszűkeglet negyven százalékat el tudja látni. Az összes pékműhelyekben máttól fogva csakis fehér és barna kenyeret sütnék, az esetleg jelentkező munkásokat kizáróan a mesterek munkaközvetítőjében veszik föl.

A munkások is biznak győzelmükben, tavalyi negyvenhét órák sztrájkjuk a mesterek kudarcával végződött. A süteménykihordók szövetkezete tizenhét munkással és egynéhány kismester kitar mellettük. Utólag értesülünk, hogy Ujpesten is elhatározták az általános munkásokizárást.

— A király nyaralása. Ischlból jelentik nekünk: A király tegnap misét hallgatott, délből unokáival két órai gyalogsétát ebéd után pedig kocsisétát tett. Ma reggel is nyitott kocsisétát tett, azután visszatért a villába, ahol előterjesztéket hallgatott meg. Ő felsége kedden délelőtt Bécsbe utazik, ahol a Burgban fölolvassa a trónbeszédet és még ugyanazon a napon visszautazik Ischlbe.

Eperjesről jelentik: Sáros vármegye főispánjához a kabinetirodából értesítés jött, hogy a király a nagygyakorlatra szeptember 12-én délután érkezik Eperjesre és ott fogadja a tisztelgő küldöttségeket Sáros megyéből huszonkilenc testület és hatóság jelentette be tisztelgését a királynál. A küldöttségeket Semsey Boldizsár Sáros vármegye főispánja fogja a király elé vezetni. Ő felsége Eperjesről vasuton Bártfára megy, Bártfáról pedig automobilon Zborón át Felsővízközre, ahol a főhadiszállása lesz és ahol négy napig fog tartózkodni. Az Eperjesről Felsővízközre vezető utakat a legjobb állapotba hozták, az összes hidakat megerősítették és az utakat mind kijavították. Felsővízközön villamos világítást rendeztek be és polgári és katonai tűzvédelmi szolgálattal is szerveztek.

— Vasuti összeütközés. Gombosról jelentik: Tegnap délelőtt Gombos állomáson tolatás közben egy tehervonat összeütközött egy személyvonattal. Egy utas veszedelmesen, kilenc pedig könnyebben sebesült meg. Vizsgálatot indítottak, hogy kit terhel a felelősség a balesetért.

— Lakatos Ottó hazaérkezése. Vasárnap délután vonult be aradi székházába Lakatos Ottó dr. a magyar minoritarend újra megválasztott főnöke. A pályaudvaron az Autonom Katolikus Kör testületileg fogadta. A kör nevében Szathmáry Gyula elnök mondott üdvözlő beszédet, melyre Lakatos meleg szavakkal felelt. Ezután bevonultak a városba, majd misét hallgattak. Ezután a küldöttségeket fogadta az új rendfőnök. A kongreganistákat Lang Jánosné, a Katolikus Háziasszonyok küldöttségét dr. Leitner Ernőné, az Oltáregyesületet Róka Józsefné és a Katolikus Kört Szathmáry Gyula vezette a rendfőnök elé.

— A zirci apát meghalt. Vajda Ödön zirci apát tegnap este a rezidenciában, Zircen meghalt. A megboldogult országszerte ismert egyéniség volt és mint papi, és mint ember rendkívül sok tisztelést szerzett kiváló papi és egyéni tulajdonságaival. Kaposváron született 1834-ben, szegénysorsu iparoszületől és 1852-ben lépett be a cisztercita rendbe, a melynek legjelesebb tagjai közé tartozott. Csaknem negyedszázadon át intézte a rend jószágainak ügyét és gazdálkodásával jelentős mértékben megnövelte a rája bizott birtokok jövedelmét. A rend 1892-ben választotta apátjává. Vajda Ödön már szombaton panaszkodott, hogy nem jól érzi magát, de környezete nem tulajdonított nagyobb jelentőséget rosszulletének. Temetése jövő szombaton lesz Zircen.

— Az újságírók segítőalapjának. Erdélyi Pál, gőzfürdő-tulajdonos, néhai Simay István elhunytának évfordulója alkalmából 25 koronát adományozott az aradi újságírók segítő alapjának.

— Eljegyzés. Hendl János eljegyezte Biró Margitot.

— Hirschler tanár tragédiája. Hirschler Agoston dr. egyetemi orvostanár, a kitűnő belgyógyász, tegnap Svájcban Kaltwald Szanatóriumban, ahol idegességére keresett enyhülést, hirtelen meghalt. Hirschler tanár tíz nap előtt utazott el a felesége társaságában. Pár hónapja öngyilkos lett egyetlen fia, azóta súlyos idegbaj gyötörte. Az érdemes tudós tragédiája mindenfelé részvétet kelt.

— **Minisztertanács.** Budapestről jelentik: Khuen Héderváry Károly gróf ma este fél hétkor titkára kíséretében Budapestre érkezett. Holnap délelőtt tíz órakor minisztertanács lesz.

— **Hegedüs László temetése.** Hegedüs Lászlót, a kiváló festőművészt vasárnap délután temették el a képzőművészeti főiskola Andrásy-uti palotájából. A gyászszertartás félhét órakor kezdődött. A gyászoló sokaságban ott voltak: K. Lippich Elek miniszteri tanácsos, a művészeti ügyosztály főnöke, aki Zichy János gróf minisztert képviselte, Szmracsányi Miklós dr., a művészeti osztály volt főnöke és Riekl Gyula miniszteri tanácsosok, Majovszky Pál dr. osztálytanácsos, a művészeti ügyosztály helyettes főnöke, Róna József, a Képzőművészek Egyesületének elnöke és sokan mások. A szertartást Bargár György dr. plébános végezte. Beszentelés után Róna József szobrászművész a Képzőművészeti Társulat nevében megható beszéddel bucsuztatta el a halottat. A koporsót négylovas gyázhintó vitte ki a ke-repesi-uti temetőbe, a hol az elhunyt művészt díszsírhelybe temették.

— **Uj ügyvéd.** Boros Beni dr. a budapesti ügyvédvizsgáló bizottság előtt kitűnő eredménnyel tette le az ügyvédi vizsgát. Az új ügyvéd Aradon nyitja meg irodáját.

— **Felgyógyult orvos.** Hecht Adolf dr., városi tiszti orvos betegségéből felgyógyult és rendelését újból megkezdte.

— **Névváltoztatás.** A belügyminiszter megengedte, hogy Mandel Pál dr. ügyvédjelölt családnevét Mándi-ra változtassa át.

— **A kecskemétieknek.** Hirschl Zsigmond ma 100 koronát küldött szerkesztőségünkbe *Bis dat, qui citó dat* jelszavval, a kecskeméti katasztrófa által sújtott emberek mielőbbi segítésére. Az adományt Kecskemét város polgármesteréhez juttatjuk.

— **Árvizek.** Szepsiszentgyörgyről jelentik: A folytonos esőzések miatt az Olt folyó vizálása harmadfél méterrel emelkedett s az egész vidéket víz alá temette. Az áradás egyre tart. A Feketeügy és Kovászna patakok szintén kiáradtak és a vasuti töltést több kilométerre alááztatták. Lehetséges, hogy a további esőzés miatt a vasuti forgalom megakad. Az árviz óriási kárt okozott. Emberélet nem pusztult el.

— **Nagyszabeni tudósítónk írja:** Két napig tartó esőzés után óriási felhőszakadás volt a szabeni havasokban. Kakova, Szelistye és Kereszténysziget határában a gazdasági épületek és a vetések teljesen víz alá kerültek. — **Felsőviszáról jelentik:** Az esőzés napok óta tart. A folyók megáradtak. Árvizveszedelem fenyeget az egész vidéken. Majszin községben a vizár 2500 kbm. fát elsodort. Száznál több ház áll víz alatt. A kár már eddig is százerekre megy.

— **Marosvásárhelyről jelentik:** A Maros völgyében egy hét óta tartó óriási esőzések anynyira megdagasztották a Marost, hogy Szászrégenből Maroshévizig az árterületek víz alatt vannak. A vasuti hidak nagy része részben elpusztultak, részben pedig megrongálódtak. Déva felé a vasuti közlekedés csak átszállással történik, míg Ilova felé teljesen megszűnt a közlekedés. Attól tartanak, hogy a nemrég félmillió korona költséggel épített belongátat a víz átszakítja. Egyes községek teljesen víz alatt vannak. A kár igen nagy. Gyulafehérvárról egy század utász ment Marosvásárhelyre, hogy legalább a pályatestet helyreállítsák. Nagy katasztrófától tartanak.

— **Öngyilkosság.** Padureán Simon maroscsicséri földműves tegnapelőtt éjjel öngyilkosságot követett el, felakasztotta magát. Tettének oka gyógyíthatatlan betegség.

— **Lelkészi jubileum.** Lélekemelő ünnepély folyt le tegnap Pankotán. Nagy József pankotai római katolikus plébános ülte meg pappá felszentelésének huszonötödik évfordulóját. A közszeretben álló plébános tiszteletére a hívők zsufolásig megtöltötték a templomot. Az ezüstmise délelőtt kilenc órakor volt és Blaszkovits Ferenc temesvári kanonok asszisztált a jubileumnak. Döbben kétszáz terítékű bankett volt a jubiláns lelkész tiszteletére, melyen Aradról is sokan résztvettek. Nagy József plébánosra az első felköszöntőt Szabó Zoltán nyugalmazott huszár ezredes, szőlőnagybirtokos mondotta.

— **Testvérháború.** Nagyváradról jelentik: Két testvér, Weiszlovics Emil és Lajos, botrányos verekedést produkált tegnap este a város legforgalmasabb helyén, a Bémer-téren. A testvérek évek óta halálos gyűlölettel üldözik egymást anyagi okok miatt s már többször tüztek össze a nyilvánosság előtt. Weiszlovics Emil a hugával sétált tegnap este és szembe jött vele a bátyja, Lajos.

— **Gazember,** mondta a bátyja, kiforgattál a vagyonomból.

Ezzel botot emelt rá, az ütést azonban kivédte az öcsese, akinél szintén volt bot. A testvérek erre verekedni kezdtek s valósággal marcangolták egymást a korzó közönségének szemelátára. A mostani támadás oka az volt, hogy Weiszlovics Lajos elérvezett házáat az öcsese megvette.

— **Eltűnt uri asszony.** A főkapitányságon ma délelőtt Nyárasdy János nyugalmazott táblabíró bejelentette, hogy felesége, született Havasi Ilona július 4-én eltávozott a Várház-körút 5 számú házában lévő lakásáról s azóta nem tért vissza. Az ötven éves urinő már körülbelül egy év óta nagyfokú idegben szenvedett s valószínű, hogy betegségének egy újabb erős kitörése közben öngyilkos lett.

— **Letartóztatott tolvajok.** Grósz Mór lakatossegéd néhány napja ellopva lakásadónójától a reá bízott és Kis János munkás tulajdonát alkotó arany órát és láncot, Pankotára szökött. Az aradi rendőrség megkeresésére a pankotai csendőrség letartóztatta és Aradra hozta. — Szombat este az Arad osanádi takarékpénztár nyílt folyosójáról eltűnt az egyik intézeti szolga kerékpárja. A rendőrség ma Hold Béla személyében letartóztatta a tettest, aki beismerte a lopást.

— **Gyilkosságok.** A vasárnapi korcsmázás következtében ismét gazdagodott a megyei bűnkronika. Gyorokon Szász Tódor és Deheleán György verekedtek össze és Szász egy késsel hasbaszurta ellenfelét. Deheleán néhány perc múlva meghalt. Maroskaproncán Tripsa Tódort verték úgy el a társai, hogy a kapott sérülések következtében ma hajnalban kilehelte a lelkét. A csendőrök letartóztatták a gyilkos legényeket.

VITA FORRÁS

Biztos gyógyszer: gyomor- és cukorbetegeknek
köszvény, hólyag- és vesebetegeknek.

Felphár VITA-forrás a gyomorégést azonnal megszünteti
A vállalat tulajdonosa: 1556

„CONSUM“ kereskedelmi részvénytársaság
Budapest, VI., Teréz-körút 4. Telefon 10-12.

Kapható minden jobb fűszerüzletben és gyógyszerüzletben.

Főraktár: NAGY FARKAS és
ÉLES ÁRMIN cégeknél.

— **Születések, halálozások és házasságok.** Az aradi anyakönyvi hivatalban e hó 10-én a következő születéseket, halálozásokat jelentették be: Született: Kállai Mikes nyomdászknak Gyula nevű fia. Bajkán Tóth Mátyás napszámósak Béla nevű fia. Hitt János csizmadia ségédnek Mihály nevű fia. Király Vilmos asztalos ségédnek Ernő nevű fia. Fiedler Imre cs. és kir. főhadnagynak Edith nevű leánya. Meghalt: Oláh Margit 28 napos leány. Csala Rozália 3 hónapos leány. Tyvilla Magdolna 11 éves leány. Csobán György 33 éves napszámós. öz. Hajdu Pálné 31 éves magánzónó. Tassin Gergely 10 hónapos fiú. Házasságot kötöttek: Neumann Sándor mag. hiv. Schwarz Eugéniával. Szavics Sándor cipész m. Wirtz Katalinnal. Welzher Mihály malomtulajdonos Székely Annával. Alzner János, kereskedő Jaszper Alannával. Risztin István asztalos Madarász Margittal. Kovács Mihály jbiró Köpf Margittal. Brug Henrik mázoló s. Schiller Herminnel. Neumann János Sándor kereskedő Schrodtt Hajnalkával.

— **Discretió mellett azonnal és olcsón készítenek** mindennemű írásmunkát és sokszorosítást Ziffer Sándor írógépvállalata Forray-utca, gr. Hunyady-palota. 688

— **Francia likőrök legbiztosabb készítésére,** — háziilag — a likőr aroma 1 üveg 60 fillér volték és Weisznál. 1450

KERESSÜK MINDENBEN A LEGJOBBAT!

Legyünk óvatosak az egészséges ivóvíz választásánál, ígyünk és kérjük természetes szántói vanyuvizet mely gazdag, természetes szénsavtartalmánál és rendkívül szerencsés vegyi összetételénél fogva igen kellemes ízű, az egészséges és a szíves, a szíves, a szíves.

ASZTALI és GYÓGYVIZ.

Bornak: FÜSZER.
Betegnek: GYÓGYSZER. 2647
Egészségesnek: ÖVSZER.

Főraktár: ARADON ÉLES ÁRMIN fűszerkereskedőnél.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

— **Pályázat tandíjméntségre.** Az aradvárosi felső kereskedelmi iskolánál az 1911—1912-iki tanév kezdetével az alulírott kereskedelmi és iparkamara által tett alapítvány értelmében egy tandíjmentes hely lévén betöltendő, felhivatnak mindazon kamara-kerületbeli szegénysorsu kereskedőknek és iparosoknak szorgalmas, jó előmenetelű, kereskedelmi iskolai, vagy a kereskedelmi iskolába lépni kívánó fiai, kik a kedvezményt elnyerni óhajtják, hogy iskolai és vagyontalansági bizonyítvánnyal felszerelt kérvényüket az alulírott kereskedelmi és iparkamarához folyó évi augusztus hó 15-ig nyujtsák be.

— **Hegyaljai szőlősgazdák gyűlése.** Az Arad-hegyaljai Szőlősgazdák Egyesületében mozgalom indult meg aziránt, hogy a hegyközségek rendtartása a mai viszonyoknak megfelelőleg állapíttassék meg. A hegyközségek mostani rendtartása ugyanis már egyáltalában nem felel meg a szőlősgazdák érdekeinek, minthogy az a régi viszonyokhoz van alkalmazva. Ebben a tárgyban az egyesület vasárnap délelőtti gyűlést tartott a vármegyeház kistermében, melyre hivatalosak voltak a hegyközség elöljárói is. A gyűlést, melyen az érdekeltek nagy számban jelentek meg, Bódy Bódog az egyesület elnöke nyitotta meg. Üdvözölte a megjelenteket, röviden ismertette az értekezlet célját, majd bemutatta a hegyközségek részére kidolgozott új rendtartási tervezetet, amelyet Faragó István világi főszolgabíró készített s amely főleg a jelenlegi munkáviszonyok méltányos szabályozásával igyekszik a szőlőbirtokosok igényeit kielégíteni s megvédeni. Bódy Bódog azt indítványozza a gyűlésnek, hogy az új rendtartási tervezet kidol-

SALAMANDER cipők elárúsítása.

Engelhardt-féle Kneip
SZANDAL-CZIPŐK

1910 már megérkeztek.
Óriási választék tennisz-czipőkben.

A n. é. közönséggel tisztelettel közlöm, hogy a világhírű „SALAMANDER”, gyártmányú cipők aradi kizárólagos egyedárúsítását sikerült megszerezniem. Forma, kiállítás és tartósság tekintetében a „SALAMANDER” cipők versenyen felül állanak, vételáruk pedig oly alacsony, hogy ma már mindenki kevés pénzért tartós és elegáns cipőt Egységárak: Hölgyek és urak részére 16 K. 50 f., luxus kivitel 20 . 50 .

WEINBERGER JANOS, ARAD
elsőrendű cipőáruháza.

Tessék a kirakatot megtekinteni. Telefon 312 szám.

gosására küldjön ki az egyesület, egy-5 tagu bizottságot, mely arra is hivatva lesz, hogy a tervezet véglegesen megszövegeze s annak idején, ha ez elkészült akkor hívja össze az elnökség újból az egyesület tagjait egy közös értekezletre, ahol a bizottság bemutatja, elkészült munkáját. Erdély Sándor, Popovics Péter, Buja Sándor, Halmay Andor és Magyar Mihály hozzászólása után a gyűlés az elnök javaslatához hozzá járult és a szabályrendelet átdelegálására egy hét tagu bizottságot delegált, melynek tagjai lettek: Bódy Bódog, Halmay Andor, Popovics Péter, Németh János dr. és Jausz Oszkár. Végül Jausz Oszkár indítványára még megbizta az értekezlet az egyesület elnökségét, hogy tekintettel a nagy munkáshányra, kérelmezze az egyesület a földművelésügyi miniszternél, hogy az arató sztrájkok egyensúlyozása céljából az állami birókon összpontosított tartalék munkásokat május és június hónapok folyamán, szóval az aratás megkezdése előtt bocsássa a szőlőbirtokosok rendelkezésére.

A Temesvári Lloyd-Társulat.

terményesernokoknak hivatalos árjegyzéke.

Távirati tájékoztatás.

(Árak 50 kilogrammonként koroná értékben.)

1911. Jul. 10

Buza (szokvány-minőség):

75 kilogrammos	—	—	—	10.40—10.50
76	—	—	—	10.50—10.60
77	—	—	—	10.60—10.70
78	—	—	—	10.70—10.80

Buza (Temesvári kerek. ár):

75 kilogrammos	—	—	—	10.37—10.40
Rops	—	—	—	8.20—8.25
Arpa	—	—	—	7.90—8.00
Zab	—	—	—	8.40—8.45
Tengeri	—	—	—	7.10—7.15

Budapest-Kőbányai sertéskereskedelem

— Jul 10. —

Magyar elsőrendű: Öreg nehéz páronként 400 kilogrammos felüli súlyban ————— fillérig; közép páronként 300—400 kilogrammig terjedő súlyban ————— fillérig; fiatal nehéz páronként 320 kilogrammos felüli súlyban 160—170 fillérig; fiatal közép páronként 251—320 kilogrammig terjedő súlyban 171—174 fillérig; könnyű páronként 250 kilogrammig terjedő súlyban 164—168 fillérig.

Sertéselészék: Jul hó 6 napján volt készlet 28592 darab, Jul. 7. napján teljesítetett 440 darab, Jul. 7. napján elszállítatott 314 darab, július 8 napjára maradt készletben: 28718 darab.
A hirtelt sertés Északi Irányzata csendes.

Felelős szerkesztő:

Belgár Lajos.

NYÁRI SZINHÁZ.

Aradon, 1911. július 11-én kedden

Vendrey Ferenc és Tapolczay Dezső a budapesti Vígyszínház művészeinek felleptével:

Nincs-e valami elvámolni valója?

Bohózat 3 felvonásban. Irták: Hennequin és Weber.

SZEMÉLYEK:

De Trivelin	Tapolczai D.	Frontignac	Polgár S.
Doupoint	Várnay Jenő.	Couzan	Vendrey F.
Doupointné	Benkóné.	Des Barbétes	Vass Jenő.
Paulette	H. Harmath J.	Kis aranyérem	Huszár K.
Lise	Vendrey V.	Zézé	Novák I.
La Baule	Dely Lajos.	Rendőrbiztos	Szabó László

Kezdet este 8 órakor.

APOLLÓ SZINHÁZ

az Andrássy-téri új Lloyd-palotában

Urania Magyar Tudományos Színház aradi színpadja.

Ma, kedden 1911. július 11-én:

1. Nikko templomai. Természet utáni felvétel Japánból. — 2. Az ember legyen jólelkű. Hatásos színmű. — 3. Két nénemasszony pletykái. Nevettető kép. — 4. Bernard asszony kalandja. Színmű. — 5. A szerelemmel gyógyító orvos. Vízjáték. — 6. Grönlandi expedíció. Tanulságos. — 7. A válasz ísl Tragikomikus. — 8. Egy kém viszontagságai. Dráma. A hírhedt Tom-Boul korecsma. Ka cagtató.

Előadások délután 6 órától.

Helyárak: Páholy ülésenként 1 kor. Zártszék 1 kor. I-6 hely 80 fillér, II-ik hely 60 fill., III-ik hely 40 fill., IV-ik hely 20 fill.

URANIA

mozgókép színház.

(Bérső Simonyi-utca I. szára, Szabadság-tér mellett.)

Ma kedden 1911. július 11.

1. Az izomember. Lárványosság. — 2. Az amerikai örökség. Bohózat. — 3. A gyermek joga. Dráma. Maupassante után. — 4. Házassági akadályverseny. Bohózat. — 5. A farkasszakadékok Franciaországban. Színes felvétel. — 6. Az erkölcsös anyós. Humoros. — 7. Pajkos kis csinyek. Bohózat. — 8. Pathé szírnál. Aktuálisok mozgóképekben. — 9. Álomtragédia. Egy orvosnő vendéregénye. Irtá: Anatol France.

Előadások d. n. 6 órától kezdve este 11 óráig.

Helyárak: I. hely 1 kor., II. hely 80 fill., III. hely 60 fillér, IV. hely 40 fillér, V. hely 20 fillér.

Utolsó előadás este 11 óráig.

NYILTÉR.* MEGNYILT

Arad, Szabadság-tér 18.

Világhírű amerikai és angol sandalcipők

óriási választékban, előnyös svájci Kron árusít, csak 250.

Kutányi J.
Arad, Vörösmarthy-utca I. Telefon 335.

Női Felső Kereskedelmi Iskola Pozsonyban

A Pozsonyi Kereskedelmi és Iparkamarától fenttartott nyitlványos, három évfolyamu Érettségi vizsgálat. Államközvetítés. Internátus. Értelmit kívánatra küld: az igazgatóság.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

Távirati tájékoztatás.

Budapest, július 10

Csekély vételgdy, jobb kínálat, 5-10 fillérrel olcsóbb árakon elkelt 8000 mm.

Az árak 80 kilónként számítva:

	Dél sziat	2 órai sziat
Buza 1911. októberre 11.52—11.58	11.51—11.52	
Buza 1911. áprilist 11.82—11.83	11.81—11.82	
Rops 1911. októberre 9.50—9.52	9.49—9.50	
Tengeri 1911. augusz. 7.65—7.66	7.60—7.71	
Tengeri 1911. májusi 6.94—6.95	6.8—6.89	
Zab 1911. októberre 8.00—8.01	7.99—8.00	

Budapesti értéktőzsde (Táv. jelentés).

Július 10.

Magyar aranyjárdék 4 ⁰ / ₀	111.90
Magyar koronajárdék 4 ⁰ / ₀	91.20
Magyar koronajárdék 3 ¹ / ₂ 0/0	80.80
Magy. földteherm. kötvény 4 ⁰ / ₀	91.75
Horvát-szlaven földteherm. kötvény	94.—
Magyar nyeresémsorsjegy kölcsön	220.—
Tiszaszab. és szegedi sorsjegy kölcsön	153.—
Osztrák járadék papirban	92.45
Osztrák járadék ezüstbe	96.10
Osztrák járadék aranyban	116.50
Osztrák koronajárdék 4 ⁰ / ₀	92.25
1880. évi osztrák államsorsjegy	159.—
Osztrák-magyar bankrészvény	19.05
Magyar hitelbank-részvény	827.—
Osztrák hitelintézeti részvény	657.—
Osztr.-magy. államvasuti részvény	746.—
20 frankos arany (Napoleonder)	19.01
Német birodalmi márka	117.42 ¹ / ₂
London vista	240.22 ¹ / ₂
Páris vista	94.97 ¹ / ₂
20 márkás arany	23.50

Pénzt

jelzálog, amortisatio és váltó fedezetre földbirtokra és városi bérházakra legelőnyösebben közvetít

Szücs F. Vilmos

Aradon, Karolina-utca 8. sz. szájat ház a Hókpostá mellett.

Legszebb ernyők! Legjobb fűzők!

Varga D. Daninál kaphatók Arad, Andrassy-tér 20. sz.

Ernyő javítások és áthuzások pontosan és gyorsan készíttetnek.

4578

Derékfűzők méret után a legújabb formákban.

Apró hirdetések.

Minden szó 4 fillér, vastagabb betűvel 8 fillér. A legkisebb hirdetés 60 fillér

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik. Minden szó 4 fillér, feltűnőbb szedéssel 8 fillér. A vastagabb betűkkel kívánt szavak a kéziratban aláhúzással jelzendők.

Zálogházból

kiváltott arany, ezüst- és gyémánt-árakat vesz és elad Farkas Streicher Arad, Tökölly-tér 1. 2974

Ki venne nőül

20 éves, csinos, teljesen egyedül álló árva leányt 400,000 korona vagyonnal? Csakis komoly ajánlkozók (ha vagyontalanok is) írjanak e címre: Fides, Berlin 18. 2956

Keresünk vételre

modern könyveket, egész könyvtárakat. Ingusz I. és Fia könyvkereskedése Arad, Andrassy-tér 16. Monarch írógép. Képviseletből visszamaradt teljesen új 650 K helyett 500 korona. 555

Két intelligens fiú

tanulónak felvétetik azonnal, vagy az iskolák végeztével. Dürr Gusztáv csemege, fűszer, ásványvíz kereskedésében Aradon. 2225

1 doboz 100 drb.

levélpapír 1 korona. Amerikai töltő tollszár 1 kor. Gyümölcs szalvetta 100 drb. 1 kor. Salicillal telített valódi pergament papír kapható Pichler Sándor könyv- és papirkereskedésében Arad, Szabadságtér 1. sz. 2551

Egy garcon lakás

két szobából álló, aug. 1-re kiadó Nádor-u. 14. szám alatt. 3010

Üszter köpenyek

18 koronától feljebb, fekete, szürke és tegethof színben minden nagyságban kaphatók Hoffmann Sándor cégnél, Színház-épület. 1941

A világhírű amerikai

"Vera" cipők Aradon egyedül Buchsbaum és Társa cégnél szerelhetők be, kinak sikerült az egyedárusítást urak, hölgyek és gyermekek részére megszerezni. 1921

Szündel

gyors-, gépirási és könyvelési tanfolyamot nyitok f. hó 15-én. Tandíj a jelentkezők számára képest a legmérsékeltőbb. Gépirás az összes rendszereken, a nap bármely szakában, míg a gyorsírás és könyvelés tanórát a jelentkezők állapítják meg. Jelentkezni csak személyesen lehet. Ziffer Sándor Arad, Forray-utcában. Díjtalan állás-közvetítés. 3033

Szép csurgatott akác méz

kapható kilónként 60 kr.-ért Arad, Ferenc-tér 4. szám alatt. 3030

Kiadó augusztus elsejére

3 utcai szoba és alkov az első emeleten, Szent Pál-utca 3. sz. házban. Bővebbet a háztulajdonosnál. 3031

Eladó

70 hektóliter 5 éves ó-bor Aradán Sofronnál Világoson. 2736

Román községben

jóforgalmu 17 év óta fennálló vegyes kereskedés házzal együtt eladó. Bővebbet Pollák Lipót Főnlak Temesm. 2857

Rőfös, férfi és női

divat segédet keresek vidékre, ki magyarul, németül és románul beszél, csakis ügyes elsőrendű 20-25 éves segéd nyujtsa be fényképes ajánlatát. Cím a kiadóban. 2918

Eladó

egy jó karban levő földszintes ház szőlőskerttel, udvari épület, 15 évig adómentes, gróf Károlyi Gyula-u. 10. (volt Kiskarika-utca). Ugyanott egy 2 szobás lakás augusztus 1-re kiadó. Bővebbet a háztulajdonos. 2960

Eladó ház.

Az Aradon, Józsefherceg-ut 17. sz. a fekvő Matavovszky féle ház önkéntes árverése, folyó július hó 18-án, d. e. 11 órakor, a városház gazdasági székli üléstermében fog megtartatni. A hirdetés már közzétett árverési hirdetmény és feltételek Lócs Rezső gazdasági tanácsnoknál a városházán és Szathmáry Gyula ügyvédnél Boros Béni-tér 10. sz. alatt megtekinthetők. 3008

Egy fűszer és csemege üzlet

mely napi 100 koronát forgalmaz, előkelő helyen, nagy vevőkörrel más vállalat miatt azonnal eladó. Értekezhetni lehet Wesselényi-utca 37. 3064

Kasznált írógépek

gyárilag javított állapotban bámulatos olcsó árban kiárusítatnak. Lukács Rezső, írógépüzlet Luther Márton-utca 1. szám. 2426

Gabonaszakmában járatos

pénztárnok-könyvelő medgyesegyházaigabona bevásárló telepemen alkalmazást nyerhet. Ajánlatok Nemess Géza céghez Arad, intézendők. 3027

Orczy-u. 19/b. számú ház eladó.

2975

Könyvtörlészeinkben

egy tanuló és egy tanuló leány fizetéssel felvétetik.

Zongora

olcsó áron, sürgősen eladó. Cím WenczelEtelka, Szapáryliget. 3046

Egy gyakorlott gépész

csépléshez ajánlkozik. Cím a kiadóhivatalban. 3047

42 éves özvegy nő

ápolónőnek, esetleg gazdaasszonynak is elmenne, vidékre is öreg urhoz. 3048

Egy a legjobb forgalomnak

örvendő fehér sütőde házzal együtt eladó a főter közelében. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3050

Négy szobás

utcai lakás mellékhelyiségekkel együtt, a Szabadság-tér közelében azonnál kiadó. Bővebbet Szabadság-tér 7. L. em. 3067

Kiáda lakás.

Egy nagy három szobás utcai modern lakás áthelyezés miatt augusztus 1-ére kiadó. Cím a kiadóhivatalban. 3059

Jrodának

kiadó Józsefherceg-ut 8., két első emeleti utcai szoba, előszobával, (dr. Ludig volt ügyvédi irodája). Bővebbet ugyanott. 3053

Egy jó erőlcsű fiú

nagyobb fizetéssel tanulónak felvétetik. Rosenblüh H. és társa divatüzlet. 3053

Eladó bérház.

A vasut mellett, Si-mándi-ut, 3000 korona bért hoz. Utcái üres telekkel és két udvarral. Cím a kiadóhivatalban 2844

Zölggyfa hulladék,

száraz, fél ölenkint 7 koronáért kapható Dengl fatelep, Kossuth-utca végén. 2935

Gyakornok,

ki a könyvelés és levelezésben már némi jártassággal bír, felvétetik Ingusz I. és Fia könyvkereskedésében 3068

Kasznált szodavizes üvegeket

100-200 drbot veszek fej nélkül is. Cím a kiadó hivatalban. 3063

Zongora

3051

7 octávós, Mignon, vasszerkezettel, matt díófa szekrényben, Linner bécsi gyáros készítménye, teljesen új, jutányos árban eladó. Megtekinthető özv. Kohn Lajosné urnónél Arad, Chorin Áron-utca 2. Levélbeli megkeresések Holländer Miksa Csermő, címre küldendők.

Eladó

egy jó forgalmu vendéglő, az állomás közelében, elköltözés miatt. Bővebbet a kiadóhivatalban. 3052

Eladó.

Egy szép olaj tengelyes batár és azonnal kiadó egy jó istálló. Bővebbet Dr. Kornstein urnál Neuman palotában. II. e 3058

Jllés-utca 54/a

alatt 4 haztelek és egy ház eladó. Cím a kiadóhivatalba. 3065

Csillárok, Villamos felszerelések

legolcsóbban

Diamant-nál

Atzél Péter-utca 2. (az udvarban).

Izraelita Fúinternátus

Arad.

Chorin Áron-utca 1. szám.

Az intézetben a jövő tanévre még egy pár gyermek elhelyezést nyerhet. Szintugy gyenge- és magántanulók összevont vizsgálatra is mérsékelt díjazás mellett, felelőséggel előkészíttetnek. Az intézet az összes iskolák közelében van. A növendékek szigorú felügyelet alatt állanak és tanulmányaikban jeles tanerők által előkészíttetnek. Kívánatra az internátus készséggel küld prospektust. 2625

Braun Gusztáv

asztalos-műhelyét Deák Ferenc-utca 8. szám alá helyezte át.

TELEFON 681.

2787

TELEFON 681.

Eladó ház

:: a Rákóczi-utcában, ::

mely áll 3 lakásból, egy 4 szoba, fürdő-szoba, egy 2 szoba és egy három szoba és hozzátartozókból, jövedelmez évente 2000 koronát, tisztán pedig 1600 koronát. ...

A háznak vételára 28000 K.

Czim a kiadóhivatalban.

Francia tőkéek 4%-ra.

125,000 koronánál nagyobb összegek rögtön rendelkezésre állanak, kereskedelmi vagy ipari vállalatoknak részvénytársaságokká való átalakítására.

Konkrét ajánlatokat a délmagyarországi főügynökséghez:

Mayerhoffer J.

Ruszkabánya.

8009

Hosznált Ólom

megvételre kerestetik

V. 2029/15 - 1910. sz.-hoz.

Árverési hirdetmény.

Az aradi kir. járásbírósnak fenti sz. végzése következtében Glass Sándor és fia cég javára Wolff Aladár Béla aradi lakos elleni 300 korona tőke követelés, ennek 1911. évi március hó 31. napjától járó 6%-os kamatai és eddig 86 kor. 80 fillérben megállapított költségek erejéig lefoglalt és 3050 koronára becsült butorok, kocsik, lovak és tehenek Aradon, Munkácsy Mihály-utca 6. sz. alatt, 1911. évi július hó 18 ik napján d. u. 3 órakor nyilvános árverésen leg többet ígérő vevőnek elfognak adatni.

Ezen árverés Berger Lajos javára 50 kor. Viktoria tpenztár 1735 kor. Glass Sándor és fia cég 300 kor. Leitersdorf és társa 581 kor. 82 fill és 400 kor. Ardelean Mihály 300 kor. Dr. Éles Béla 90 kor. Bpesti Erzsébet városi tkpénztár 300 kor. tőke és jár. iránti ügyekben is elrendeltetik

Arad, 1911. évi június hó 28.

Najmányi Béla,
kir. bír. végrehajtó.

3056

3055

8665—1911 ab. szám.

Ujabb felhívás

az adózó közönséghez.

Ismételve felhívjuk mindazokat, kik a fegyveradóra vonatkozó vallomásukat, a már közzétett határidőben be nem adták, hogy ezt a vallomásukat f. évi július hó 14-ig annyival inkább adják be, mert ellenkező esetben adójuk a törvényben meghatározott súlyos következmények terhe alatt — hivatalból fog megállapíttatni.

Arad, 1911. évi július hó 5-én.

A városi adóhivatal.

Különösen pékek figyelmébe ajánlva.

Mikes Kelemen-utca 25. sz. alatti, ezelőtt Staudt-féle ház azonnal nagyon kedvező feltételek mellett eladó, vagy július hó 1-től egészben vagy lakrészenként bérbeadó. A házban levő üzlethelyiség kapcsolatos egy pékműhelynek szolgáló épületrészszel, — mely megfelelő kemencékkel fel van szerelve.

Bővebb felvilágosítás szereszhető:

Dr. Kuttn Alfréd

ügyvédi irodájában, Hasszinger-utca 3. sz. a 2882

Permetezőjavítások elfogadtatnak.

M. kir. szabadalmazott

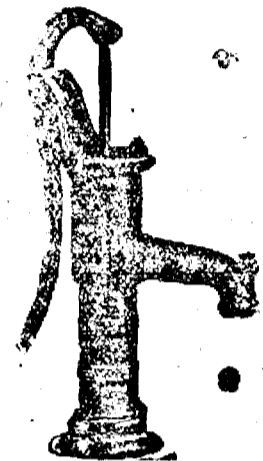
Borszivattyuk

és hozzá való legjobb minőségű gumi-csővek legolcsóbb gyári áron. A szivattyu hengerből a bor utolsó cseppig kifolyik, a szőlőmagvak, héjak és egyéb tisztátalanságok azonnal továbbittatnak, ezáltal a szivattyu nem romlik, és a bort nem ronthatja, a gépezet jó működéséért 3 évi jótállás, ingyen javítás.

Tüzi fecskendő

golyó-szelepekkel.

Jözségeknek legalkalmasabb, mert homokos és sáros víz használatánál sem tagadják meg a szolgálatot, — a gépjóműködéséért 3 évi jótállás, (ingyenjavítás), hozzá való országos egységes csavarok és a legjobb minőségű, belső gummirózott tenger-csővek a legolcsóbb áron.

és a legjobb minőségű, belső gummirózott tenger-csővek a legolcsóbb áron.

Kutak

a hozzávaló csövekkel olcsóbbak és jobbak, mint bármely bel- vagy külföldi gyárban.

HÖNIG OTTÓ

M. kir. szabadalmazott tüzi fecskendő- és szivattyukészítő.

Arad, Rákóczi-u. 27. sz.

Radó Gyula

≡ új divatháza ≡

!! Arad, Andrássy-tér !!
!! Weitzer-utca sarkán !!

Gyászruhák és gyászblusok.

... ..

≡ ≡ Rendkívül nagy választékban. ≡ ≡

Szabott árak!

Elismert legjobb szabású divatblusok.

Pongyolák, juponok,
Kész lüster és vászon costümök,
Kész batist ruhák,
Lüster-, selyem- és gummi-
köpenyegek,
Női divat aljak